

LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJA
(12.900.0032)

2017 METŲ VEIKLOS ATASKAITA

2018-03-08 Nr. 11K-4

Vilnius

Turinys

Konteksto (aplinkos) analizė	3
1. STRATEGINIO VEIKLOS PLANO ĮGYVENDINIMAS	5
1.1. Pirmojo strateginio tikslo įgyvendinimas	5
1.1.1. Pirmojo strateginio tikslo efekto vertinimo kriterijai	6
1.1.2. Pirmojo strateginio tikslo pasiekimai	14
1.2. Antrojo strateginio tikslo įgyvendinimas	21
1.2.1. Antrojo strateginio tikslo efekto vertinimo kriterijus	22
1.2.2. Antrojo strateginio tikslo pasiekimai	22
2. VYRIAUSYBĖS PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS	25
2.1. Vyriausybės programos įgyvendinimo 03-01 kryptis – Viešojo sektoriaus efektyvumo didinimas	25
2.2. Vyriausybės programos įgyvendinimo 03-03 kryptis – Skaidrumo ir atvirumo didinimas, kovos su korupcija stiprinimas	27
2.3. Vyriausybės programos įgyvendinimo 03-05 kryptis – Vietos savivaldos ir regionų stiprinimas	28
2.4. Vyriausybės programos įgyvendinimo 04-02 kryptis – Verslo sąlygų ir investicinės aplinkos gerinimas, vartotojų teisių apsaugos stiprinimas	28
2.5. Vyriausybės programos įgyvendinimo 04-03 kryptis – Šešėlinės ekonomikos mažinimas, mokesčių ir socialinio draudimo sistemos efektyvumo didinimas	31

Konteksto (aplinkos) analizė

Pagrindinis efektyvią makroekonominę politiką lemiantis veiksnys yra tęstinė fiskalinė politika, orientuota į palankių sąlygų šalies ekonomikai augti kūrimą.

2017 metais fiskalinė politika buvo vykdoma atsižvelgiant į makroekonominę situaciją ir perspektyvas, demografines tendencijas bei ilgalaikius išsipareigojimus tarptautinėms organizacijoms. Politika buvo formuojama tokia, kad valdant valdžios sektoriaus finansus ir įvertinus vykdomų struktūrinių reformų bei kitų valstybės priimtų išsipareigojimų poveikį valdžios sektoriaus finansams, būtų laikomasi fiskalinės drausmės taisyklių. Taigi 2017 metų valdžios sektoriaus finansai buvo valdomi taip, kad būtų nenukrypta nuo vidutinio laikotarpio tikslo, o neženklų leistino dydžio planuotą deficitą 2017 metais sąlygojo planuotos priemonės, kurios didino ekonomikos augimo potencialą ir viešųjų finansų tvarumą.

Lietuvos stabilumo programa – pagrindinis dokumentas, įgyvendinantis vidutinio laikotarpio biudžeto sistemą Lietuvoje. Programoje nustatytų fiskalinių tikslų pasiekimas sudaro sąlygas mažinti valstybės skolą ir didina investuotojų bei tarptautinių institucijų pasitikėjimą Lietuva, kaip atsakingai viešuosius finansus valdančia šalimi. Lietuvos stabilumo 2017 metų programoje buvo nustatytas 0,4 proc. BVP 2017 metų valdžios sektoriaus deficitas. Pagal 2018 metų Lietuvos biudžeto projekto rengimo metu turėtus duomenis, numatytas 0,1 proc. BVP 2017 metų valdžios sektoriaus perteklius.

Nepaisant padidėjusio (lyginant su 2017 metų pavasario projekcija) teigiamo produkcijos atotrūkio nuo potencialo, kuris lemia ciklinės biudžeto komponentės dydį, o pastaroji yra vertinama apskaičiuojant struktūrinį valdžios sektoriaus balansą, nuo vidutinio laikotarpio tikslo 2017 metais taip pat nukrypta nebuvo. Remiantis Europos Sąjungos (toliau – ES) Stabilumo ir augimo pakto lankstumo nuostatomis, apskaičiuojant 2017 metų struktūrinį balansą, atsižvelgiama į Socialinio modelio įgyvendinimo kaštus¹, Europos Komisijai patvirtinus, kad ši reforma yra sisteminė, ilgalaikį finansų tvarumą stiprinanti reforma.

2017 metų rugsėjo mėn., tarptautinė kredito reitingų agentūra „Standard & Poor’s“, teigiamai įvertinusi Lietuvoje įgyvendinamą fiskalinę politiką, pakeitė Lietuvos ilgalaikio kredito reitingo perspektyvą iš stabilios į teigiamą. Agentūros šaliai nustatyti ilgalaikio ir trumpalaikio kredito reitingai (A– ir A–2) buvo palikti nepakeisti. Reitingo perspektyvos pagerinimas rodo, kad agentūra yra pasirengusi pagerinti Lietuvos kredito reitingą per artimiausius du metus, jei ekonomikos augimas ir kiti stebimi rodikliai išlaikys teigiamą kryptį ir smarkiai nenukryps nuo agentūros prognozių. Teigiamą perspektyvą „Standard & Poor’s“ suteikė prognozuodama stiprų ir subalansuotą Lietuvos ekonomikos augimą vidutiniu laikotarpiu. Agentūros nuomone, ekonomikos augimą turėtų lemti šalies eksporto perorientavimas į aukštesnės pridėtinės vertės sektorius, augančios gyventojų pajamos ir didėjančios ES fondų investicijos.

2018 metų kovo mėn. „Standard & Poor’s“ vėl teigiamai įvertino Lietuvos įgyvendinamą fiskalinę politiką bei ekonominio augimo perspektyvą ir pakeitė šaliai nustatytus ilgalaikio ir trumpalaikio skolinimosi reitingus iš A- ir A-2 į A ir A-1. Agentūros nustatyta ilgalaikio kredito reitingo perspektyva išlieka stabili. „Standard & Poor’s“ suteikė Lietuvai aukštesnį reitingą, nes mato sparčią ekonomikos plėtrą ir prognozuoja augimo perspektyvas dėl kylančių atlyginimų ir teigiamos ES struktūrinių fondų įtakos. Stiprų ir subalansuotą augimą turėtų lemti palanki užsienio prekybos aplinka, vidaus vartojimo išplėtimas ir integracija į Europos Sąjungos bendrąją rinką. Agentūra tikisi, kad valstybės skola laipsniškai mažės ir toliau ypatingas dėmesys bus skiriamas viešųjų finansų valdymui bei glaudesnei integracijai į Europos Sąjungą.

¹ Nuo 2017 m. sausio 1 d. pradėta taikyti Socialinio modelio dalis, susijusi su socialinės srities reguliavimu, o dalis, susijusi su darbo rinkos reguliavimu, pradėta taikyti nuo 2017 m. liepos 1 d. įsigaliojus Darbo kodekso pakeitimams ir jo įgyvendinamiesiems teisės aktams.

Mokesčių sistema galėtų labiau prisidėti prie socialinės nelygybės mažinimo ir užimtumo skatinimo – mokesčių našta, tenkanti mažiausiai uždirbantiems, Lietuvoje vis dar atsilieka nuo ES vidurkio (2017 metais Lietuvoje asmenims, uždirbantiems 50 proc. vidutinio darbo užmokesčio, mokesčių našta prognozuojama sudarys 33,6 proc., kai tuo tarpu ES 28 vidurkis 2016 m. buvo 32,5 proc.). Kartu siekiant tvaraus ekonomikos augimo, svarbu ir mokestinėmis priemonėmis labiau prisidėti prie produktyvių investicijų skatinimo. Taip pat svarbu ne tik taikyti efektyviai veikiančias mokestines paskatas verslo investicijoms į inovacijas, mokslinius tyrimus ir eksperimentinę plėtrą (MTEP), bet ir sudaryti galimybes skatinti alternatyvų finansavimą, tobulinant mokestinį alternatyvaus kapitalo šaltinių reglamentavimą, taip sudarant paskatas alternatyvaus kapitalo rinkos plėtrai.

Pastaraisiais metais išryškėjo biudžeto formavimo procesų problemos – planuojant biudžetą dėmesys nepakankamai kreipiamas į tai, kas už biudžeto lėšas bus pasiekta ir kokia iš to bus nauda valstybei. Esama biudžeto sistema labiau orientuojama į trumpalaikių ir einamųjų metų problemų sprendimą, pokyčių finansavimas retai siejamas su siekiamu rezultatu, nėra pakankamos viešųjų finansų planavimo sąsajos su Vyriausybės prioritetais ir kitais strateginiais dokumentais. Įvertinus pastebėtas problemas, 2017 metais parengti biudžeto formavimo ir strateginio planavimo sistemos pertvarkų projektai, kuriuos įgyvendinus biudžeto valdysena reikšmingai pagerės.

Lietuvos finansų rinkos, lyginant su kitomis ES valstybėmis narėmis, turi didelį potencialą plėstis. Šiuo metu finansų rinkų struktūroje dominuoja bankų sektorius. Nors jis veikia stabiliai ir užtikrina didžiąją dalį ekonomikos finansavimo, tačiau yra labai koncentruotas (trys didžiausi bankai užima apie 70 proc. rinkos, vertinant pagal valdomą turtą ir suteiktas paskolas). Siekiant didinti konkurenciją finansų rinkoje, Finansų ministerija nemažą dėmesį skiria veiklos sąlygų rinkoje gerinimui. Tuo tikslu imamasi įvairių iniciatyvų, skirtų naujų alternatyvių investavimo šaltinių plėtrai, aplinkos instituciniams investuotojams gerinimui.

Atsižvelgiant į pastaraisiais metais išaugusias investicijas į finansinių technologijų (toliau – FINTECH) sektorių, daug dėmesio buvo skirta šiai sričiai. FINTECH dalis nuo visų finansinių paslaugų kol kas lieka nedidelė, tačiau sparčiai didėja. Regioniniai FINTECH lyderiai intensyviau ieškojo progų didinti savo veiklos mastus plėsdamiesi į kitus regionus ir konsoliduodami įmones. BREXITO procesas paskatino FINTECH įmonių savininkus, ieškančius įėjimo į ES rinką, atkreipti dėmesį į kitas valstybes (tai lieka palanku Lietuvai, kuri siūlo licencijas, leidžiančias vykdyti veiklą visoje ES). Pernai išryškėjo tendencija nišinėms FINTECH įmonėms plėsti savo siūlomų paslaugų spektrą, taip pat gaunant tam reikalingas licencijas. Šioms įmonėms Lietuva yra patraukli, nes siūlo Europoje išskirtinį licencijos tipą – specializuoto banko licenciją.

1. STRATEGINIO VEIKLOS PLANO ĮGYVENDINIMAS

1.1. Pirmojo strateginio tikslo įgyvendinimas

Pirmas strateginis tikslas – dalyvauti formuojant ir vykdyti efektyvią finansų politiką, stiprinančią pasitikėjimą šalies makroekonominiu stabilumu, užtikrinti efektyvų ir racionalų valstybės, ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų valdymą ir panaudojimą, finansų sektoriaus plėtrą ir sklandų kitų finansų srities priemonių įgyvendinimą.

1 lentelė. Pirmąjį strateginį tikslą įgyvendinančios programos ir ataskaitinių metų Lietuvos Respublikos biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme patvirtintų asignavimų panaudojimas

Programos kodas	Programos pavadinimas	Asignavimų panaudojimas (tūkst. Eur.)			
		Patvirtintas planas	Patikslintas planas*	Faktiškai panaudota	Panaudojimo dalis nuo patikslinto plano (proc.)**
01.02	Finansų politikos formavimas ir įgyvendinimas	106 149,6	118 513,0	78 652,2	66.37
<i>Iš jų ES ir kita tarptautinė finansinė parama</i>		10 983,0	11 090,0	7 805,4	70.38
01.04	Skolos valstybės vardu valdymas	554 456,0	551 097,0	534 394,1	96.97
<i>Iš jų ES ir kita tarptautinė finansinė parama</i>		-	-	-	
01.05	Valstybinės mokesčių inspekcijos veikla	59 760,4	59 884,4	58 403,3	97,53
<i>Iš jų ES ir kita tarptautinė finansinė parama</i>		-	-	-	
01.06	Lietuvos Respublikos muitinės veikla	47 742,8	47 742,8	45 985,2	96,32
<i>Iš jų ES ir kita tarptautinė finansinė parama</i>		909,0	909,0	144,1	15,85

*01.02 Finansų politikos formavimo ir įgyvendinimo programos asignavimų planas padidintas 9 000 tūkst. eurų, siekiant įgyvendinti Lietuvos Respublikos Seimo patvirtintą kredito unijų sektoriaus reformą, buvo suteikta kapitalo parama gražintinai išsigyjant Lietuvos centrinės kredito unijos pajų. Tai užtikrins sklandų kredito unijų prisitaikymą prie naujų veiklos reikalavimų, kurie skirti kredito unijų sektoriui sustiprinti, efektyvioms centrinių kredito unijų sistemos savireguliacijos ir problemų prevencijos priemonėms sukurti bei sektoriaus pajėgumui savais ištekliais gelbėti su finansiniais sunkumais susidūrusias nares palaiapsniui sutvirtinti.

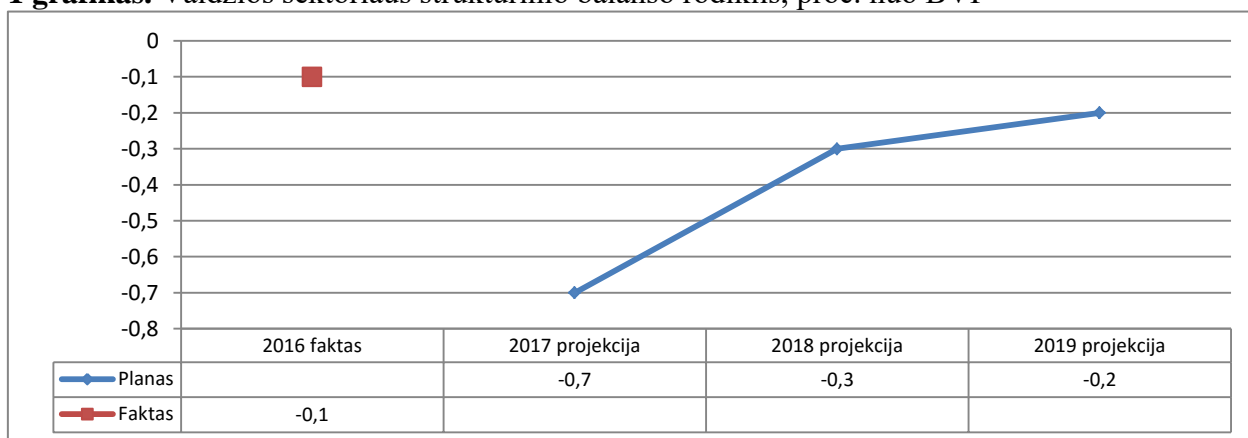
**01.02 Finansų politikos formavimo ir įgyvendinimo programos dalis asignavimų nebuvo panaudota, nes 2017 metais buvo nuspręsta nukelti investicijų projekto „Vilniaus koncertų ir sporto rūmų pastatų komplekso Vilniuje, Rinktinės g. 1, rekonstravimas“ įgyvendinimą (11,2 mln. eurų), dėl nebaigtų viešųjų pirkimų procedūrų nepradėtas vykdyti investicijų projektas „Administracinės paskirties pastato Vilniuje, T. Ševčenkos g. 13, pritaikymas Vadovybės apsaugos departamento reikmėms“ ir neužbaigtas vykdyti projektas „Administracinio pastato Vilniuje, L.Sapiegos g. 17, atnaujinimas (renovavimas)“ (492 tūkst. eurų). Taip pat 2017 metais buvo nutraukta Finansų ministerijos mokymo centro veikla. Į Rezervinį (stabilizavimo) fondą pervesta mažiau nei planuota biudžeto lėšų, kadangi į valstybės biudžetą nebuvo surinktos planuotos lėšų sumos už privatizuotus valstybei nuosavybės teise priklausančius akcijų paketus (negauta 1,1 mln. eurų), už parduotą valstybės nekilnojamojį turtą ir kitus nekilnojamojo daiktus (negauta 700 tūkst. eurų), už parduotus valstybinės žemės ūkio paskirties žemės sklypus (negauta 7,2 mln. eurų) ir už dividendus (negauta 13 200 tūkst. eurų). Be to, dalis asignavimų buvo sutaupyta dėl darbo užmokesčio ekonomijos, mažesnių, nei planuota, kanceliarinių prekių, komandiruočių, transporto ir kvalifikacijos kėlimo išlaidų poreikio ir atliktų viešųjų pirkimų procedūrų.

01.04 programoje Skolos valstybės vardu valdymas 2017 metais sutaupyta apie 20 mln. eurų. Apdairiai valdomi viešieji finansai ir pasaulio finansų rinkos tendencijos sudarė sąlygas 2017 metais mažinti palūkanų mokėjimo išlaidas apie 15 mln. eurų lyginant su patvirtintu planu, kai lapkričio mėnesį tarptautinėse kapitalo rinkose pasiskolinus 550 mln. eurų, papildant iš karto dvi

2017 m. gegužės mėnesį išplatintas 10 metų ir 30 metų trukmės euroobligacijų emisijas, investuotojai sutiko gauti mažesnę grąžą, lyginant su gegužės mėnesio platinimo pelningumais. Taip pat AB Turto bankui už turto valdymo paslaugas sumokėta apie 300 tūkst. eurų mažiau nei planuota, dėl 2017 metais „Sodros“ biudžeto rodiklių įstatyme suplanuoto per didelio poreikio, liko nepanaudota apie 1,1 mln. eurų numatytų asignavimų dotacijoms „Sodros“ palūkanoms komerciniams bankams už paskolas dengti, dėl mažesnio nei planuota skolinimosi 2017 metais liko nepanaudota 1,2 mln. eurų suplanuotų komisinių mokesčių bankams, dėl palankių valiutų kursų, liko nepanaudota apie 2,4 mln. eurų valiutų kursų rizikos valdymui.

1.1.1. Pirmojo strateginio tikslo efekto vertinimo kriterijai

1 grafikas. Valdžios sektoriaus struktūrinio balanso rodiklis, proc. nuo BVP

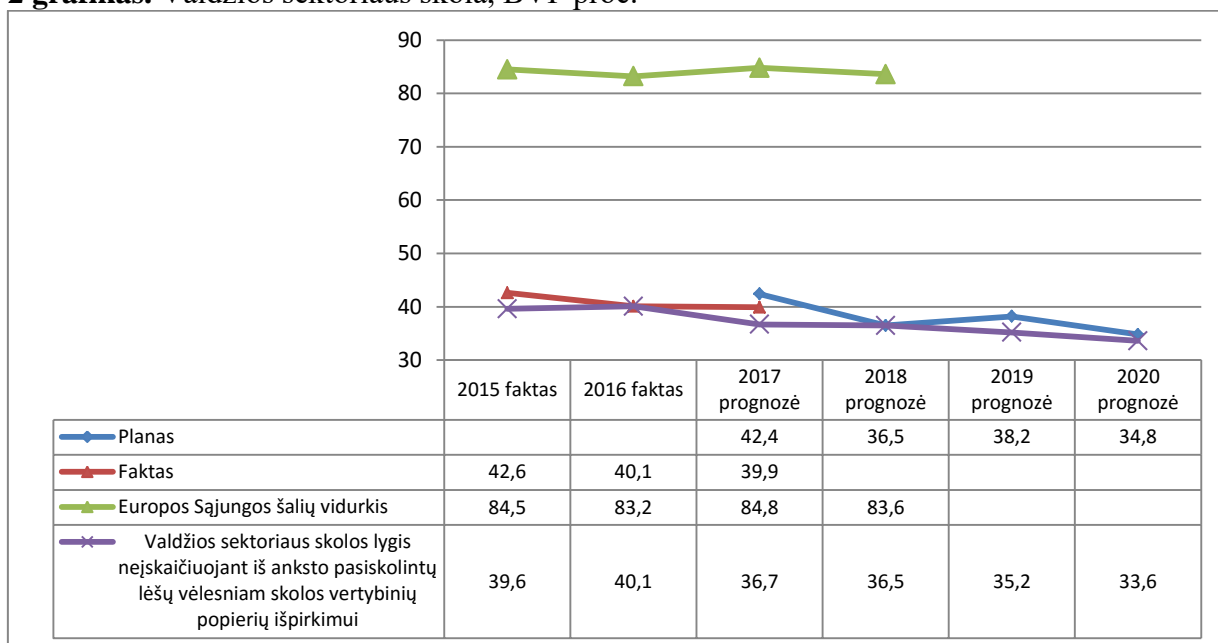

Šaltinis: Finansų ministerijos duomenys

2016 metais, pirmą kartą nuo Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo buvo pasiektas valdžios sektoriaus perteklius (0,3 proc. BVP) ir pasiektas artimas struktūriniam balansui 0,1 proc. BVP struktūrinis valdžios sektoriaus deficitas. Finansų ministerijos formuojama atsakinga, į nacionalinių ir ES fiskalinės drausmės taisyklių laikymąsi orientuota fiskalinė politika prisideda prie ilgalaikio valstybės finansų tvarumo ir ekonomikos augimo potencialo stiprinimo. Struktūrinio valdžios sektoriaus balanso tikslų pasiekimas užtikrina anticiklinės fiskalinės politikos įgyvendinimą, o tai sudaro sąlygas mažėti valstybės skolai ir kaupti rezervus gerais ekonomikai laikais.

Kaip matyti 1 grafike 2017 metams buvo projektuojamas 0,7 proc. BVP struktūrinis valdžios sektoriaus deficitas. Atskaičius Socialinio modelio kaštus, struktūrinis deficitas sumažėja iki 0,2 proc. BVP. Ataskaitos rengimo metu nėra paskelbtų faktinių 2017 metų valdžios sektoriui priskiriamų biudžetų vykdymo duomenų (faktiniai statistiniai duomenys bus paskelbti 2018 m. balandžio mėnesio pabaigoje). Preliminariais duomenimis, 2017 metais pasiektas geresnis nei suplanuotasis 2017 metų struktūrinio balanso rodiklis.

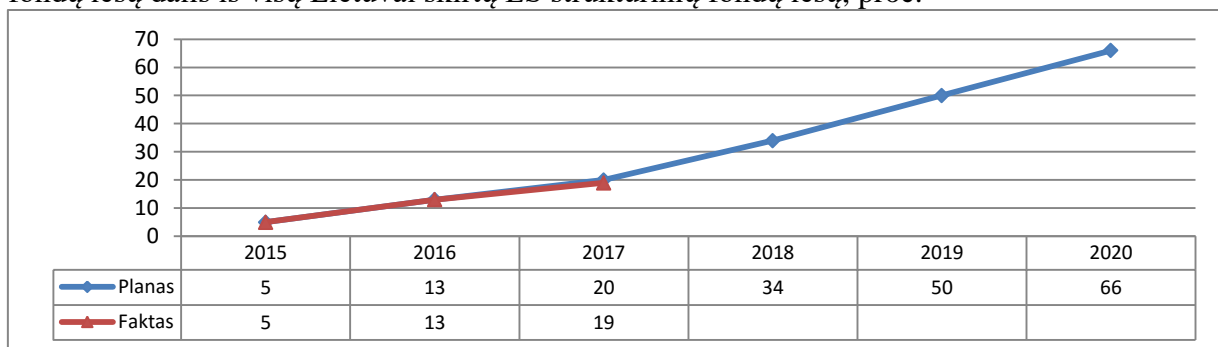
1 grafike nurodytos 2018 ir 2019 metų rodiklių reikšmės atitinka 2018 metų Lietuvos biudžeto projekto, pateikto Europos Komisijai pagal Europos semestro procedūras, atnaujintus struktūrinio balanso rodiklius: 2018 metų –0,1 proc. BVP, 2019 metų 0 proc. BVP. Šių rodiklių siektinos reikšmės nustatytos įvertinus naujausio ekonominės raidos scenarijaus duomenis, fiskalinės drausmės taisyklių nuostatas.

2 grafikas. Valdžios sektoriaus skola, BVP proc.

Šaltinis: Statistikos departamentas, Finansų ministerija

Prognozuojama, kad valdžios sektoriaus skola (skolos santykis su BVP), įvertinus pritaikytas išvestines finansines priemones, per metus sumažėjo 0,2 procentinio punkto BVP ir 2017 metų pabaigoje sudarė apie 39,9 proc. BVP (žiūrėti 2 grafike), tačiau, į skolą neįskaičius lėšų, iš anksto pasiskolintų vėlesniam Vyriausybės vertybinių popierių išpirkimui, skolos lygis 2017 metų pabaigoje, lyginant su 2016 m. pabaiga, sumažėjo 3,4 procentinio punkto BVP ir prognozuojama, kad sudarė 36,7 proc. BVP. Lietuvos valdžios sektoriaus skola nominaliaja išraiška per metus padidėjo apie 1,2 mlrd. eurų ir prognozuojama, kad 2017 metų pabaigoje sudarė apie 16,7 mlrd. eurų. Skolos didėjimui įtaką darė 2017 metų pabaigoje sukauptos 1,3 mlrd. eurų lėšos, skirtos 2018 metų vasarį išperkamai euro obligacijų emisijai. Skolos padidėjimui įtaką taip pat turėjo dėl Vyriausybės vykdomos griežtos fiskalinės politikos mažėjantis, tačiau vis dar neigiamas centrinės valdžios balansas, kurio deficitas 2017 metais sudarė 156,3 mln. eurų, tačiau lyginant su 2016 metais sumažėjo 47,7 proc. arba 142,3 mln. eurų.

Lyginant su 2017 metų pradžioje prognozuotu valdžios sektoriaus skolos lygiu (42,4 proc. BVP), prognozuojama, kad valdžios sektoriaus skola bus 2,5 procentinio punkto mažesnė. Šiam rodikliui teigiamą poveikį darė spartesnis BVP augimas negu buvo prognozuojama metų pradžioje (2017 metais BVP augo 1,1 procento sparčiau negu buvo prognozuojama). Taip pat Valstybinis socialinio draudimo fondas anksčiau laiko grąžino 219 mln. eurų paskolų komerciniams bankams.

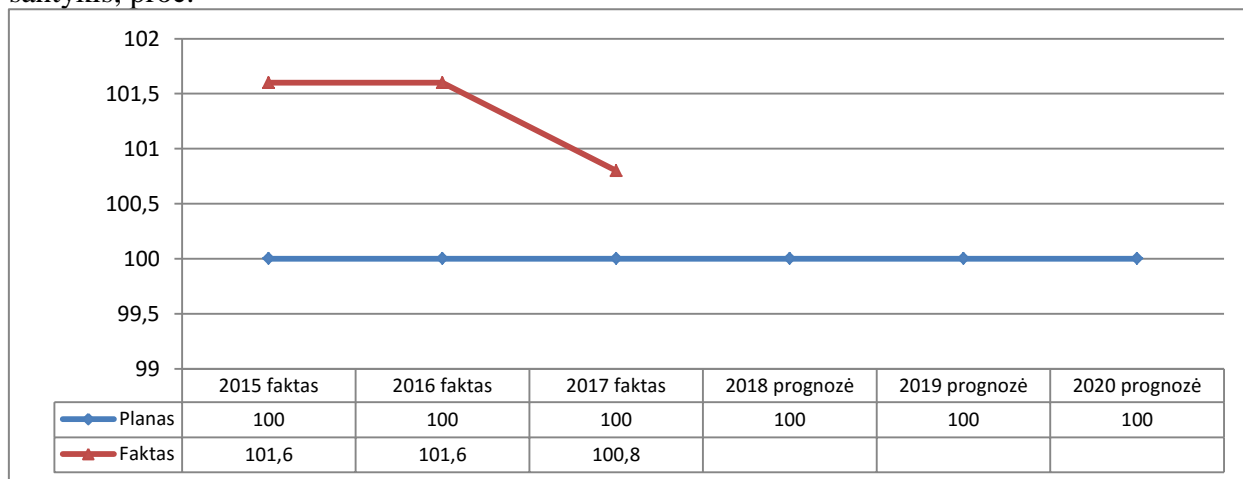
3 grafikas. Išmokėta projektų vykdytojams 2014–2020 m. finansavimo laikotarpio ES struktūrinių fondų lėšų dalis iš visų Lietuvai skirtų ES struktūrinių fondų lėšų, proc.

Šaltinis: ES struktūrinių fondų investicijų informacinės sistemos (SFMS) duomenys

Lietuva, iki 2017 metų pabaigos projektų vykdytojams išmokėjusi 1 291 420 tūkst. eurų ES fondų lėšų (19 proc. visų Lietuvai skirtų 2014–2020 m. ES fondų lėšų), yra 8 vietoje tarp ES valstybių pagal 2014–2020 m. laikotarpio ES fondų lėšų investavimą, viršija ES vidurkį ir yra antra, lyginant su naujomis valstybėmis narėmis, įstojusiomis į ES 2004 metais ir vėliau

2017 metais ES investicijų sparta nebuvo pakankama dėl didesnio dėmesio investicijų kokybei ir efektyvumui. Šiems tikslams pasiekti prieš investuojant ES lėšas buvo inicijuotos informacinių technologijų (toliau – IT) konsolidavimo, sveikatos apsaugos, švietimo ir kitos reformos. Šių reformų rengimas ir patvirtinimas sulėtino investavimo tempą atitinkamuose sektoriuose, nes prieš priimant sprendimus investuoti ES lėšas turėjo būti pasirengta minėtoms reformoms ir investicijos su numatytais reformomis turėjo būti suderintos. Taip pat infrastruktūros projektams yra nustatyti reikalavimai parengti investicijų projektus, pagrindžiančius efektyviausią projektų įgyvendinimo alternatyvą, tai lemia ilgesnius projektų parengimo terminus.

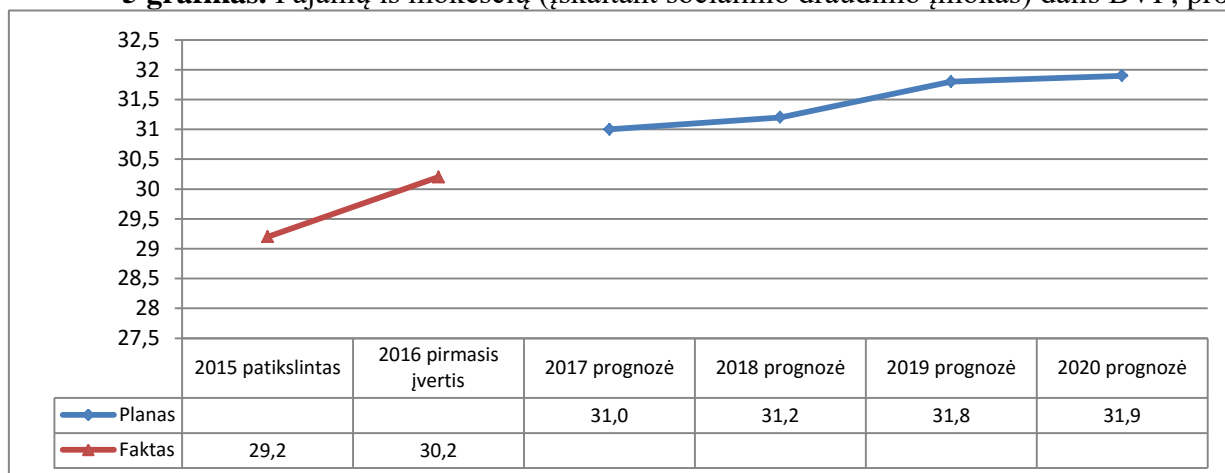
4 grafikas. Valstybinės mokesčių inspekcijos ir muitinės gautų ir planuotų pajamų iš mokesčių santykis, proc.

Šaltinis: Finansų ministerija.

Dėl naujai pradėtų taikyti mokesčių administravimo priemonių pajamų iš mokesčių buvo gauta daugiau, nei suplanuota.

5 grafikas. Pajamų iš mokesčių (įskaitant socialinio draudimo įmokas) dalis BVP, proc.

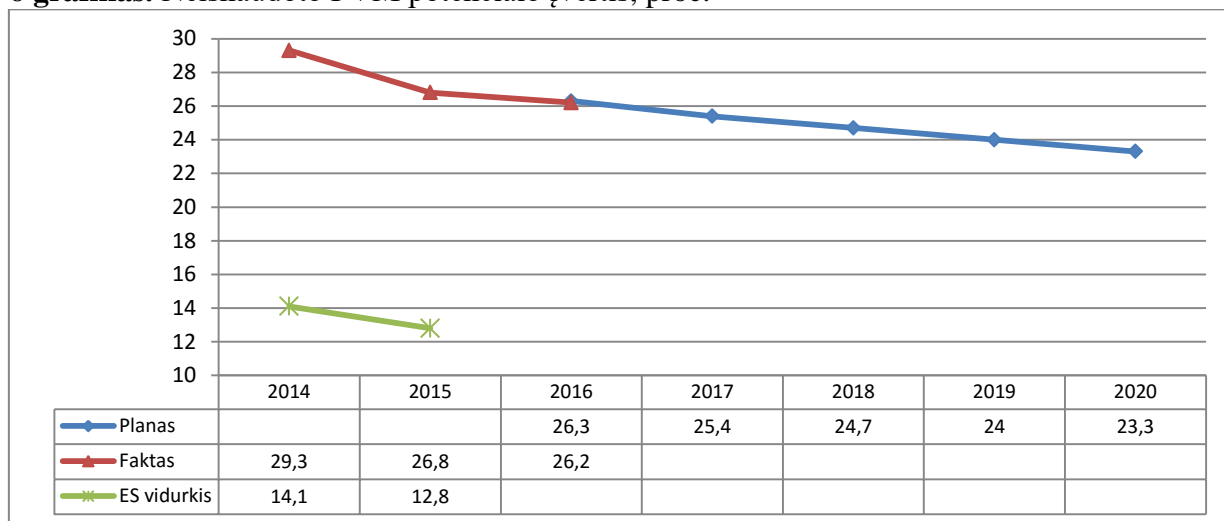

Šaltinis: Finansų ministerija.

Pajamų iš mokesčių dalis BVP 2016 metais palyginti su 2015 metais, padidėjo 1 procentiniu punktu. 2017 metais prognozuojami duomenys bus atnaujinti tik 2018 metų balandžio mėnesį, todėl ataskaitos rengimo metu nėra galimybės įvertinti pasiektos ataskaitinių metų rodiklio reikšmės. Prognozuojama, kad šis 2017 metų rodiklis sudarys 31 procentą ir atitinkamą 2016 metų

rodiklį viršys 0,8 procentinio punkto. Pažymėtina, kad, atsakingai vykdant viešųjų finansų politiką, siekiama didinti BVP dalį, perskirstomą per valdžios sektoriaus biudžetus.

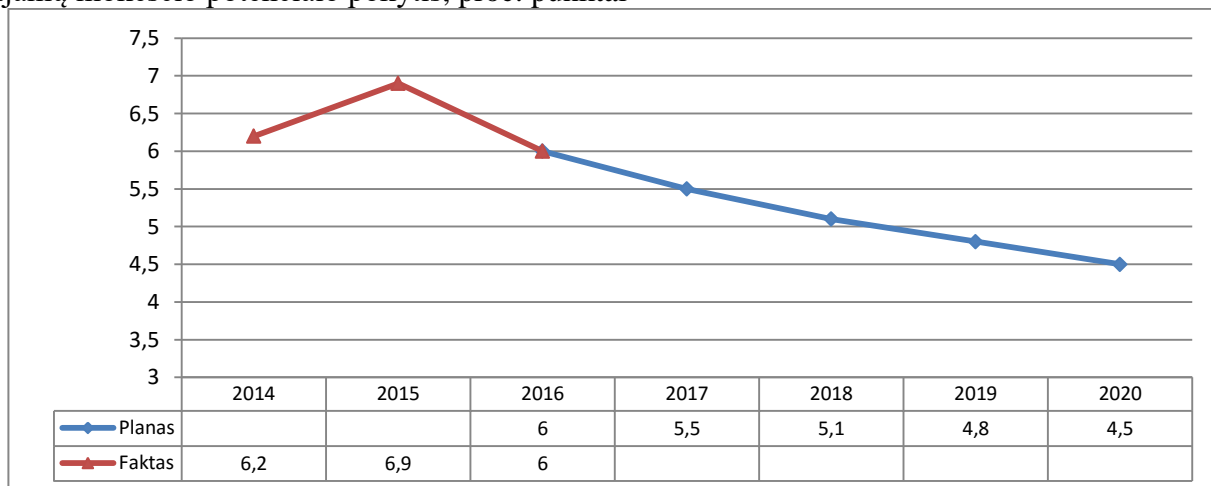
6 grafikas. Neišnaudoto PVM potencialo įvertis, proc.

Šaltinis: Finansų ministerija, Europos Komisija.

Neišnaudoto PVM potencialo įvertis yra teorinio ir faktiškai surinkto PVM skirtumas. Teorinis PVM yra tokia PVM suma, kuri teoriškai turėtų būti surinkta, jeigu visi mokesčių mokėtojai sąžiningai mokėtų PVM pagal galiojančius teisės aktus. Teoriniam PVM įvertinti naudojami makroekonominiai nacionalinių sąskaitų duomenys, kurie skelbiami keleriais metais vėluojant. 2016 metų faktinis įvertis bus patvirtintas tik 2019 metų pabaigoje, kai Lietuvos statistikos departamentas paskelbs 2016 metų išteklių ir panaudojimo lentelių faktinius duomenis (duomenys skelbiami kiekvienų metų gruodžio mėnesį už 3 metų laikotarpį). Todėl 2016 metų rodiklis yra suprognuozuotas remiantis ankstesnių metų faktiniais duomenimis. Neišnaudoto PVM potencialo faktinis įvertis – 26,2 proc. yra apskaičiuotas 2014 metų duomenis ekstrapoliavus iki 2016 metų ir gavus preliminarų įvertį. Pradinis 2017 metų įvertis bus apskaičiuotas 2018 metų IV ketvirtį, kai bus paskelbti Lietuvos nacionalinių sąskaitų pagal institucinius sektorius duomenys už 2017 metus (duomenys skelbiami kiekvienų metų rugsėjo mėnesio pabaigoje už praeitą 1 metų laikotarpį), o galutinis 2017 metų įvertis bus nustatytas 2020 metų pabaigoje, paskelbus išteklių ir panaudojimo lentelių duomenis.

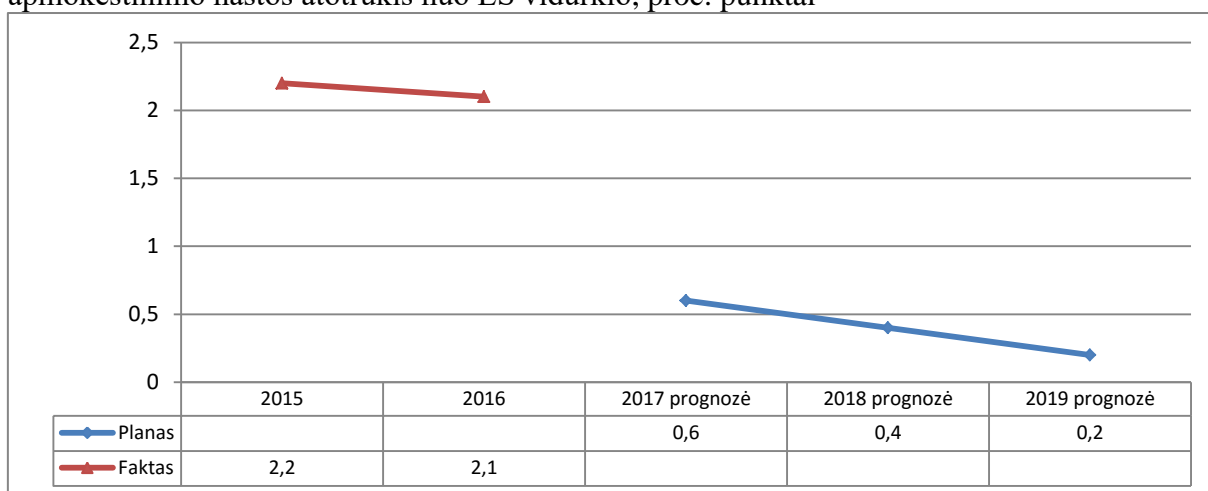
7 grafikas. Darbuotojų, gaunančių ne mažiau nei minimali mėnesinė alga, neišnaudoto gyventojų pajamų mokesčio potencialo pokytis, proc. punktai

Šaltinis: Finansų ministerija

Šio rodiklio 2017 metų pasiekta reikšmė galės būti apskaičiuota ne anksčiau kaip 2018 metų kovo mėnesį, „Sodrai“ pateikus duomenis už 2017 metų IV ketvirtį. Neišnaudoto GPM potencialo įvertis (6 proc.) už 2016 metus apskaičiuotas pagal „Sodros“ duomenis kaip skirtumas tarp gyventojų pajamų mokesčio, apskaičiuoto nuo vidutinės darbuotojo atlygio medianos ir gyventojų pajamų mokesčio, apskaičiuoto nuo faktiškai gautų pajamų. Skaičiavimui buvo atrinkti tik tie darbuotojai, kurių su darbo santykiais susijusios vidutinės mėnesinės draudžiamosios pajamos buvo ne mažesnės nei tą laikotarpį galiojęs minimalus mėnesinis darbo atlygis (MMA) ir mažesnės nei vidutinė darbuotojo atlygio mediana tam tikrame darbo rinkos segmente.

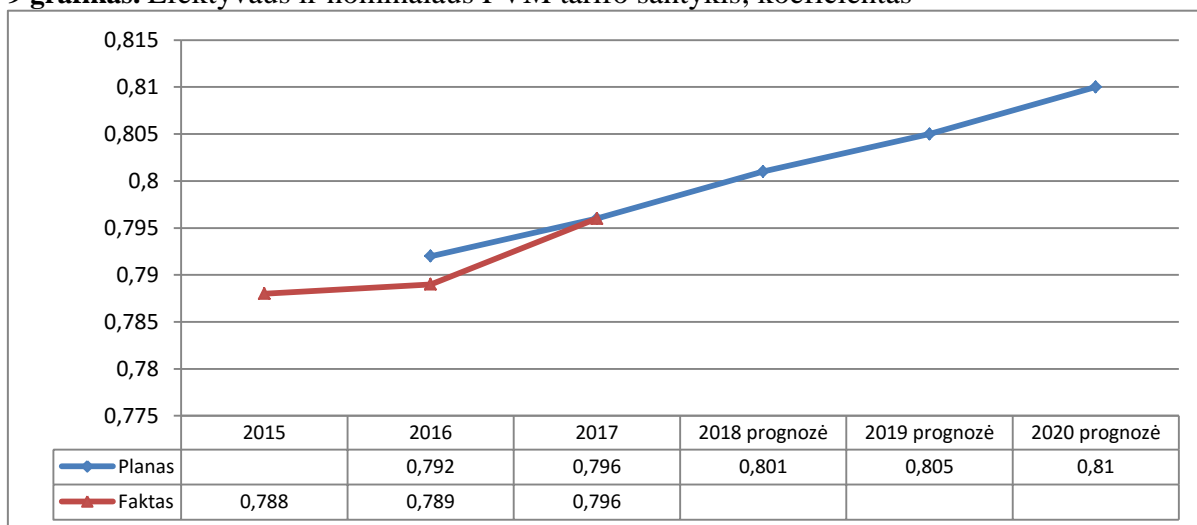
8 grafikas. 67 proc. vidutinio darbo užmokesčio dydžio pajamas gaunančių asmenų darbo apmokestinimo naštos atotrūkis nuo ES vidurkio, proc. punktai

Šaltinis: Europos Komisija

2017 metų rodiklio reikšmę Europos Komisija paskelbs ne anksčiau nei 2018 metų gegužės mėnesį. Siekiant tobulinti Lietuvos mokesčių sistemą ekonomikos augimui palankia kryptimi, nuosekliai mažinama mokesčių našta mažiausias pajamas gaunantiems asmenims. Rodiklis rodo kiek 67 proc. vidutinio darbo užmokesčio dydžio pajamas gaunančių asmenų be vaikų darbo apmokestinimo našta Lietuvoje skiriasi nuo ES vidurkio.

9 grafikas. Efektyvaus ir nominalaus PVM tarifo santykis, koeficientas

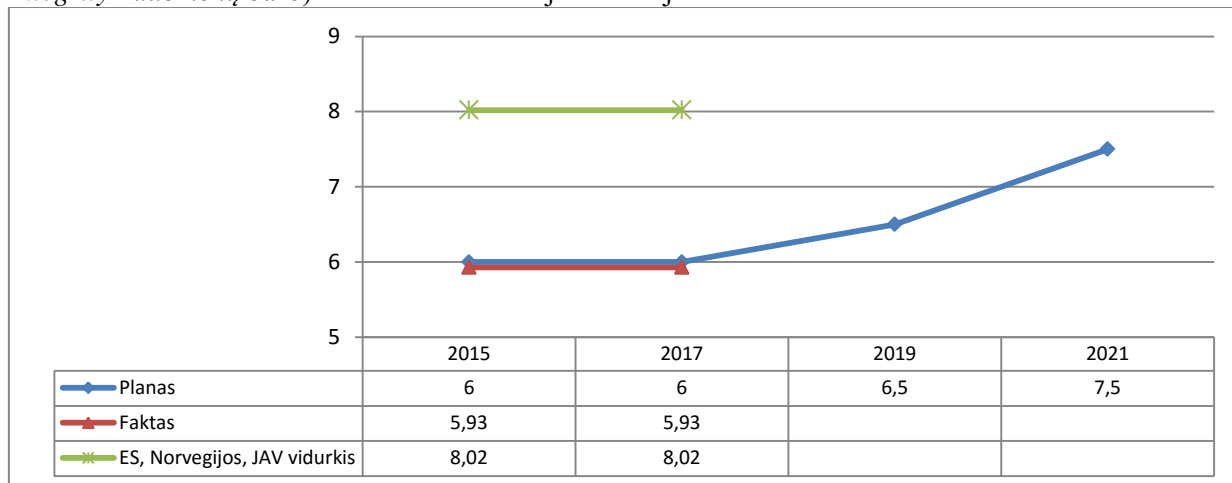

Šaltinis: Finansų ministerija

Šis rodiklis rodo mokesčio taikymo apimtį, susijusią su tam tikrą laikotarpį galiojančiomis mokestinėmis lengvatomis. Rodiklio didėjimo tendencija rodo taikomo lengvatinio apmokestinimo efektyvumą. Įvertinus 2017 metų PVM lengvatų pasikeitimus (lengvata šildymui nustojo galioti tik

trumpą laiką, buvo įvesta nauja lengvata vaistams) ir įgyvendintas kompleksines priemones, paskatinusias geresnį mokesčių mokėjimą, šis 2017 metų rodiklis yra toks, koks buvo suplanuotas.

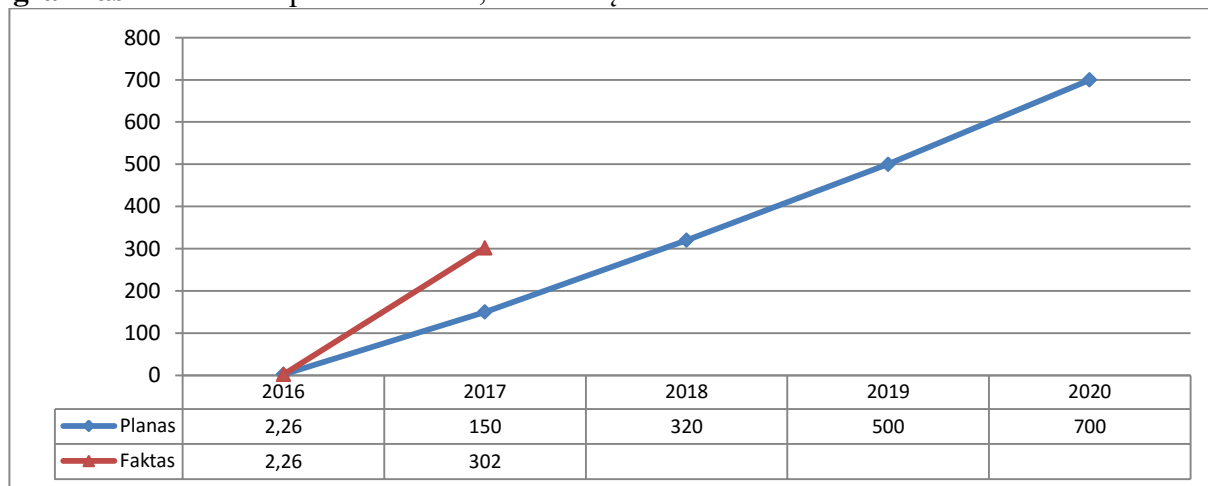
10 grafikas. Lietuvos biudžeto skaidrumo indekso („Budget Transparency“, remiantis „Index of Public Integrity“ duomenų baze) reikšmė dešimtbalėje sistemoje

Šaltinis: „Index of Public Integrity“ duomenų bazė

Vykdomų strateginio planavimo ir biudžeto formavimo sistemos pertvarkų rezultatai turės reikšmingos įtakos Lietuvos biudžeto skaidrumo indekso reikšmei. Planuojama, kad indekso reikšmė dėl padidėjusio biudžeto dokumentų skaidrumo, biudžeto struktūros aiškumo, didesnės biudžeto dokumentų sąsajos su rezultatais turėtų pasiekti 7,5 balo. 2017 metų rodiklio reikšmė, lyginant su ankstesne 2015 metų reikšme, nepagerėjo, nes buvo vertinti 2017 metų valstybės biudžeto dokumentai ir susijusi informacija, kuri buvo parengta 2016 metais, kai dar nebuvo pradėti pertvarkos darbai.

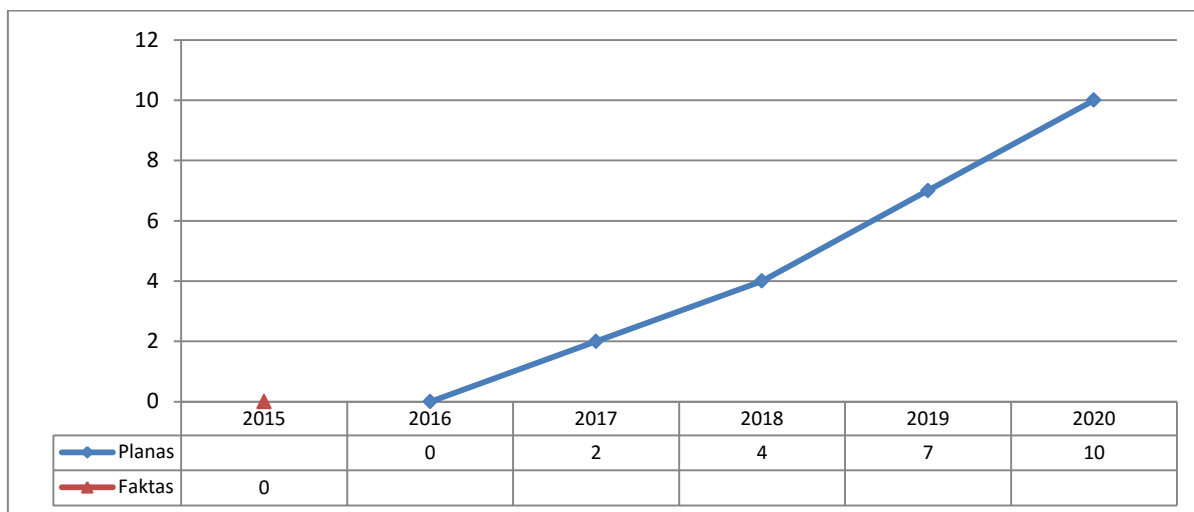
11 grafikas. Pritrauktos privačios lėšos, mln. eurų

Šaltinis: Projektų vykdytojų ataskaitos

2017 metais įgyvendinant finansines priemones pritraukta daugiau kaip 300 mln. eurų, tai yra du kartus daugiau, nei planuota, privataus finansavimo lėšų. Plačiau apie darbus susijusius su privataus kapitalo lėšų pritraukimu aprašyta veiklos ataskaitos antroje dalyje „Vyriausybės programos įgyvendinimas“ prie 4.2.11. darbo „Tvari finansų rinkų plėtra, pritraukiant privatų kapitalą verslo ir viešojo intereso infrastruktūrai finansuoti“.

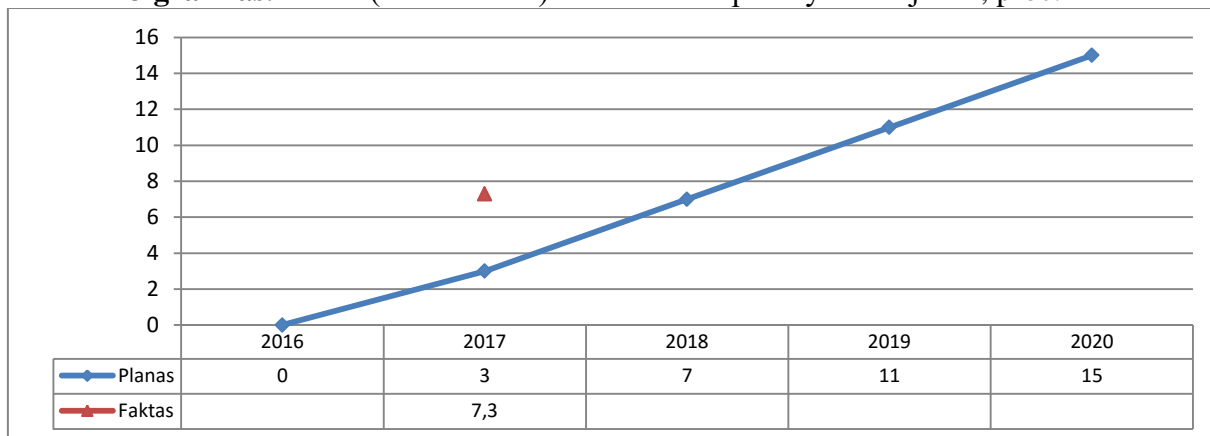
12 grafikas. BVP gyventojui Lietuvos apskrityse (perkamosios galios standartais) augimas, palyginti su ES vidurkiu, proc.

Šaltinis: Eurostato duomenys

Eurostatas šio rodiklio reikšmę pateikia už 2015 metus ir tik valstybės mastu. Statistika pagal apskritis pateikiama tik už 2014, metus todėl ateinančių metų rodiklio tendencija galės būti pateikta tuomet, kai tokie duomenys bus apskaičiuoti. Darbai susiję su savivaldybių stiprinimu plačiau aprašyti veiklos ataskaitos antroje dalyje „Vyriausybės programos įgyvendinimas“ prie Vyriausybės programos įgyvendinimo 03-05 krypties „Vietos savivaldos ir regionų stiprinimas“ aprašymo.

13 grafikas. Darbo (bruto ir neto) užmokesčio apskrityse didėjimas, proc.

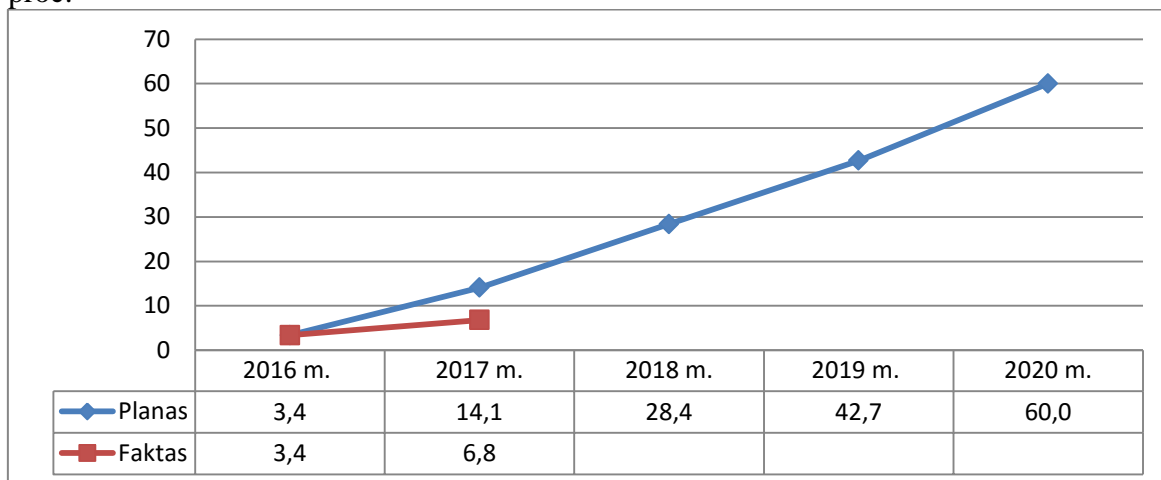
Šaltinis: Statistikos departamento duomenys

Atsižvelgiant į tai, kad rodiklio pasiekimui numatytos veiklos 2017 metais dar nebuvo atliktos arba atliktos tik iš dalies, 13 grafike pavaizduota rodiklio reikšmė, tai yra metinis darbo užmokesčio padidėjimas 7,3 proc., buvo dėl išorinių veiksnių, nepriklausančių nuo atliekamų Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – LRV) priemonių plane numatytų įgyvendinti darbų.

Kaip teigiama Lietuvos statistikos departamento oficialiuose pranešimuose, darbo užmokesčio augimui per metus įtakos turėjo dar 2016 m. liepos 1 d. padidinta minimalioji mėnesinė alga, nuo 2017 m. sausio 1 d. padidinta žemiausių kategorijų valstybės tarnautojų pareiginė alga, nuo 2017 m. liepos 1 d. padidintas darbo užmokestis sveikatos priežiūros įstaigų darbuotojams (gydytojams ir slaugytojams) ir kitos priemonės.

Spartesniai neto darbo užmokesčio augimui įtakos turėjo nuo 2017 m. sausio 1 d. pasikeitusi neapmokestinamojo pajamų dydžio skaičiavimo tvarka ir padidintas papildomas neapmokestinamasis pajamų dydis.

14 grafikas. Centralizuotai valdomas administracinės paskirties valstybės nekilnojamasis turtas, proc.

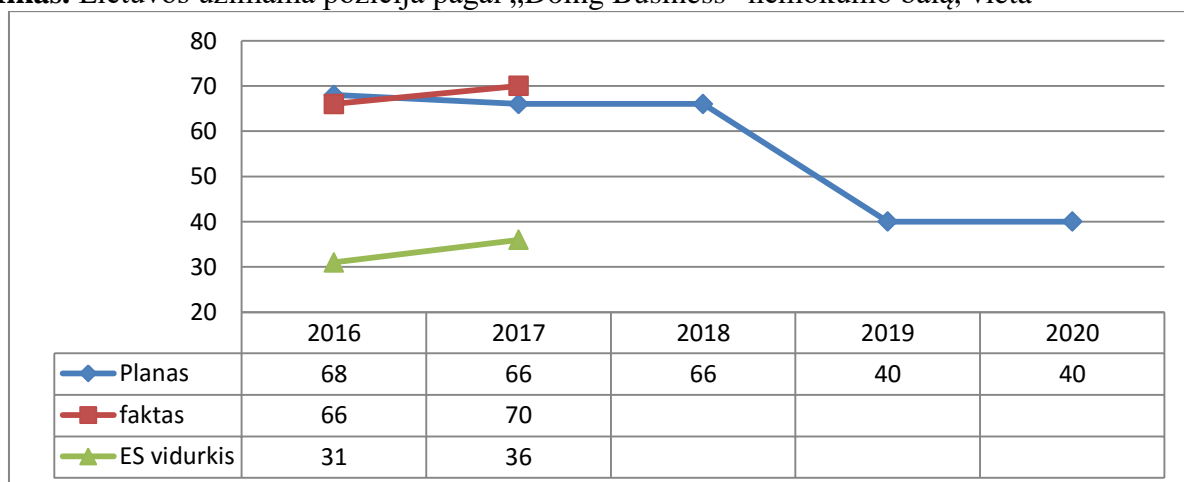

Šaltinis: VĮ Turto banko duomenys

Siekiant didinti valstybės nekilnojamojo turto valdymo efektyvumą, kiekvienais metais, pradedant 2015 metais, centralizuotai valdomo valstybės turto valdytojui – VĮ Turto bankui (toliau – CTV) – LRV nutarimais centralizuotai valdyti yra perduodamas administracinės paskirties valstybės nekilnojamasis turtas (toliau – AVNT).

2017 metais LRV nutarimu III etapu CTV perduota centralizuotai valdyti 40 valstybės institucijų ir įstaigų nekilnojamasis turtas, kurio bendras plotas 181 tūkst. kv. m. Atsižvelgiant į tai, kad AVNT perdavimo valdyti centralizuotai etapas baigiasi pasirašius su nutarime nurodytomis valstybės institucijomis ir įstaigomis valstybės nekilnojamojo turto panaudos, valdymo ir priežiūros sutartis ir priėmimo ir perdavimo aktus, 2017 metais numatytas pasiekti rodiklis – 14,1 proc. nebuvo pasiektas, nes per 2017 metų gruodžio mėnesį buvo spėta perimti centralizuotai valdyti 34 tūkst. kv. m. AVNT, todėl 2017 metais iš viso centralizuotai valdomas AVNT sudaro 6,8 proc. (81,9 tūkst. kv. m.). 2018 metų pradžioje perėmus visą III etapu perduodamą turtą šis rodiklis sudarys 32 proc. viso patikslinto perduotino centralizuotai valdyti AVNT – 723 tūkst. kv. m.

15 grafikas. Lietuvos užimama pozicija pagal „Doing Business“ nemokumo balą, vieta

Šaltinis: „Doing Business 2017“, „Doing Business 2018“

2017 m. pabaigoje paskelbtame Pasaulio banko tyrime „Doing Business 2018“ Lietuva užima 16 vietą ir yra palankiausių pasaulio valstybių 20-tuke tarp 190 vertinamų valstybių. Palyginti su 2016 metais, Lietuva pagerino savo pozicijas per 5 vietas (2016 m. buvo 21-a). Tarp ES valstybių narių Lietuva užima 6 vietą ir aplenkia tokias valstybes kaip Airija (17 vieta), Latvija (19 vieta), Vokietija (20 vieta).

„Doing Business“ ataskaitoje verslo aplinka vertinama pagal 11 rodiklių. Viena iš silpniausiai vertinamų sričių yra nemokumo problemų sprendimas, vertinamas *Doing Business* nemokumo balu, rodančiu valstybės nemokumo sistemos efektyvumą lyginant su kitomis Pasaulio banko vertinamomis valstybėmis. 2017 metais Lietuvos nemokumo balas nukrito per 4 vietas (panašiai keitėsi ir ES valstybių balo vidurkis). Nors nemokumo teisinė aplinka Lietuvoje ir nesikeitė, tokį nemokumo balo pokytį lėmė santykis su kitų vertinamų valstybių nemokumo teisiniu sistemų pasikeitimais. Lietuva siekia pagerinti šį rodiklį ir nuo 2019 metų užimti 40 vietą pagal nemokumo balą. Ši tikslą numatoma pasiekti įgyvendinus vykdomos nemokumo reformos priemones, kurių pagrindinė – rengiamas Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatymo projektas. Vertinamas nemokumo balas turėtų pasiekti planuojamą dydį (užimamą vietą tarp kitų valstybių) priėmus rengiamą įstatymą, nes Pasaulio bankas vertina nemokumo reglamentavimą.

1.1.2. Pirmojo strateginio tikslo pasiekimai

Pirmajam strateginiam tikslui įgyvendinti 2017 metais Finansų ministerija vykdė keturias programas: Finansų politikos formavimo ir įgyvendinimo, Skolos valstybės vardu valdymo, Valstybinės mokesčių inspekcijos veiklos ir Lietuvos Respublikos muitinės veiklos.

Finansų politikos formavimas ir įgyvendinimas

Vykdydama šią programą Finansų ministerija atliko visas jai priskirtas funkcijas, taip pat buvo įgyvendinami ir Vyriausybės programos įgyvendinimo plano darbai ir veiksmai (plačiau apie tai aprašyta veiklos ataskaitos antroje dalyje „Vyriausybės programos įgyvendinimas“.

Finansų rinkų plėtra

Siekdama suaktyvinti Lietuvos finansų rinkų, ypač kapitalo rinkų, plėtrą, Finansų ministerija 2017 metais ėmėsi nemažai veiksmų.

Finansų ministerija kartu su Europos rekonstrukcijos ir plėtros banku vykdo projektą dėl pakeitimo vertybiniais popieriais ir padengtųjų obligacijų srityse reguliacinės sistemos sukūrimo. 2017 metais buvo parengta šios srities Lietuvos teisinės sistemos apžvalga, kurios pagrindu yra atliekamas teisinio reguliavimo priemonių tobulinimas, rengiami teisės aktų pakeitimai.

Taip pat, siekiant užtikrinti palankias sąlygas fondų veiklai Lietuvoje ir, atitinkamai, sudaryti prielaidas didinti jų veiklos kuriamą pridėtinę vertę ekonomikai, buvo vykdoma investicinių fondų, tarp jų ir rizikos kapitalo, teisinio reguliavimo peržiūra. Per 2017 metus parengtas įstatymų projektų paketas, kuriuo gerinamos sąlygos investicinių fondų veiklai.

Tų pačių metų lapkričio mėnesį LRV pateiktas Finansinių priemonių rinkų įstatymo projektas, kuriuo peržiūrėtas finansų rinkų reglamentavimas, siekiant užtikrinti efektyvesnę ir saugesnę finansinių priemonių rinkų veikimą, padidinti neprofesionaliųjų investuotojų apsaugą ir užtikrinti, kad visa organizuota prekyba finansinėmis priemonėmis būtų vykdoma reguliuojamose prekybos vietose.

Papildomai, siekiant gerinti kapitalo rinkų veikimą, 2017 metais buvo inicijuoti du projektai su Europos Komisija:

- investicinės aplinkos instituciniams investuotojams gerinimas. Šiuo projektu bus siekiama nustatyti nepakankamo šių investuotojų investicijų lygio Lietuvoje priežastis ir pateikti konkrečius pasiūlymus dėl galimų naujų priemonių ir palankios instituciniams investuotojams aplinkos sukūrimo;

- paramos smulkiąjam ir vidutiniam verslui (toliau – SVV) priemonės sukūrimas. Šiuo projektu planuojama įvertinti įmonių finansavimosi per vertybinių popierių biržą poreikį ir pasiūlyti priemonę, kurią taikant būtų remiamos SVV, ketinančios pritraukti kapitalą per biržą.

Siekdamos paskatinti investicijas Lietuva, Latvija ir Estija susitarė dėl Baltijos šalių kapitalo rinkos plėtojimo – 2017 m. lapkričio 7 d. Briuselyje Baltijos šalių finansų ministrai pasirašė susitarimo memorandumą. Šio susitarimo tikslas – pritraukti investicijų sukuriant bendrą kapitalo rinką ir taip sujungiant trijų Baltijos šalių pranašumus ir įveikiant apribojimus, su kuriais jos dažnai susiduria būdamos nedidelėmis valstybėmis. Vienas pirmųjų projektų pagal šį susitarimą yra regioninės Baltijos valstybių padengtųjų obligacijų teisinės bazės kūrimas.

Atsižvelgiant į palyginti didelę koncentraciją bankų sektoriuje, buvo imtasi įvairių konkurenciją skatinančių priemonių. 2017 metų pradžioje įsigaliojo įstatymų pakeitimai, numatantys naujo tipo kredito įstaigų licenciją specializuotiems bankams, kuriems taikomas mažesnis pradinio kapitalo dydžio reikalavimas. Tai turėtų paskatinti Lietuvoje steigti tradicinio verslo modelio bankus, orientuotus į smulkaus ir vidutinio verslo bei gyventojų kreditavimą. Veikiant kartu su VŠĮ „Investuok Lietuvoje“ ir Lietuvos banku, buvo skirtas padidintas dėmesys užsienio kapitalo FINTECH įmonių pritraukimui į Lietuvos jurisdikciją. Nuo 50 tūkst. iki 4 tūkst. eurų buvo sumažintas banko licencijos išdavimo mokestis. Taip pat buvo siekiama gerinti finansinių paslaugų vartotojų apsaugą ir efektyvinti finansų rinkų dalyvių priežiūrą konsoliduojant ir optimizuojant skirtingų sektorių priežiūrinius procesus (detaliau žiūrėti veiklos ataskaitos antroje dalyje „Vyriausybės programos įgyvendinimas“ apie 4.2.12. darbo įgyvendinimą).

Parengto Draudimo įstatymo pakeitimo įstatymo projekto pagrindinis tikslas yra vartotojų apsaugos stiprinimas, tačiau įstatymo projektu taip pat sudaromos palankesnės sąlygos draudimo rinkos plėtrai atsisakant reikalavimo brokerių įmonėms turėti nustatyto dydžio įstatinį kapitalą bei įvairesnių finansinių paslaugų teikimui leidžiant brokeriams teikti ir kitas finansines paslaugas.

Azartinių lošimų reguliavimas

Iki 2017 m. balandžio 30 d. gauta 4670 asmenų prašymų neleisti lošti. Siekiant padėti asmenims, turintiems potraukį azartiniam lošimams, 2017 m. gegužės 1 d. įsigaliojo Lietuvos Respublikos azartinių lošimų įstatymo nuostatų pakeitimai, kuriais buvo įtvirtinta asmens teisė pateikti prašymą neleisti lošti ir lošimų organizatoriaus pareiga neįleisti šių asmenų į lošimų organizavimo vietas. Taip pat nuo šios dienos pradėjo veikti Apribojusių savo galimybę lošti asmenų registras. Asmenys prašymus neleisti lošti gali pateikti atvykę į Lošimų priežiūros tarnybą ir elektroniniu būdu portale „Elektroniniai valdžios vartai“, o lošimų organizatoriai, naudodamiesi registru – identifikuoti asmenis, pateikusius prašymus neleisti lošti ir tokiu būdu užtikrinti, kad jie nepatektų į lošimų organizavimo vietas. Nuo 2017 m. gegužės 1 d. iki 2017 m. gruodžio 31 d. iš viso gauta 2580 prašymų neleisti lošti.

ES struktūrinių fondų lėšų ir kitos finansinės paramos administravimas

Iki 2017 m. gruodžio 31 d. paskelbta kvietimų teikti paraiškas finansuoti ES struktūrinių fondų projektus ir sudaryta valstybės projektų sąrašų už 4 418 968 tūkst. eurų (66 proc. visų Lietuvai skirtų 2014–2020 metų finansavimo laikotarpio ES fondų lėšų), pasirašyta projektų sutarčių už 2 908 078 tūkst. eurų (43 proc. ES fondų lėšų), projektų vykdytojams išmokėta 1 291 420 tūkst. eurų (19 proc. ES fondų lėšų).

2017 metais didžioji dalis ES struktūrinių fondų lėšų – 191 960 tūkst. eurų panaudota investicijoms į infrastruktūrą: daugiausia investicijų skirta transporto infrastruktūrai gerinti – 83 945 tūkst. eurų ir aplinkosaugai – 57 780 tūkst. eurų. 138 037 tūkst. eurų 2017 metų asignavimų panaudota konkurencingumui didinti: daugiausia investicijų 71 555 tūkst. eurų skirta energijos efektyvumui didinti ir atsinaujinantiems energijos ištekliams bei 33 110 tūkst. eurų skirta investicijoms į SVV, moksliniams tyrimams, eksperimentinei plėtrai, inovacijoms – 29 791 tūkst. eurų. 92 922 tūkst. eurų 2017 metų asignavimų panaudota investicijoms į aktyvią darbo jėgą:

daugiausia lėšų skirta užimtumui ir socialinei integracijai – 60 492 tūkst. eurų bei švietimo sričiai – 27 615 tūkst. eurų.

Siekiant sumažinti riziką nepasiekti Veiksmų programoje nustatytų finansinių ir fizinių rodiklių, taip pat, kad Veiksmų programos investicijomis būtų sukurtas ilgalaikis poveikis ekonomikos augimui ir darbo vietų kūrimui bei atsižvelgiant į ES Tarybos ir tarptautinių organizacijų rekomendacijas Lietuvai ir atliktus investicijų vertinimus, buvo perskirstytos Veiksmų programos ES fondų lėšos. Perskirstymu buvo didinamas finansavimas SVV konkurencingumo, energijos efektyvumo skatinimui, transporto plėtrai ir Bendruomenių inicijuotos vietos plėtros (BIVP) strategijų įgyvendinimui. Atitinkamai mažinamas finansavimas informacinės visuomenės skatinimui, AEI naudojimui, e-rinkodarai ir viešajam administravimui.

2017 metais priimti sprendimai skirti 14,9 mln. eurų valstybės biudžeto lėšų dotacijų savivaldybių įgyvendinamų 94 ES struktūrinių fondų projektų nuosavų lėšų indėliui², kuris yra privalomas pagal projektų finansavimo reikalavimus, užtikrinti. Atsižvelgiant į priimtus sprendimus, savivaldybėms 2017 metais išmokėta 1,3 mln. eurų valstybės biudžeto lėšų dotacijų.

Siekiant įvertinti ES struktūrinių fondų lėšų ir kitos finansinės paramos investicijų efektyvumą 2017 metais buvo atlikti 6 suplanuoti 2014–2020 metų ES struktūrinių fondų investicijų vertinimai, iš kurių 4 įgyvendinimo pažangos vertinimai ir 2 poveikio vertinimai. Rezultatai buvo plačiai aptarti su suinteresuotomis institucijomis ir suorganizuoti vertinimo rezultatų viešinimo renginiai. Vertinimo rezultatai prisidėjo prie 2014–2020 m. ES fondų investicijų veiksmų programos įgyvendinimo tobulinimo ir pasirengimo ateinančiam ES finansavimo laikotarpiui. Be to, 2017 metais buvo sėkmingai pabaigta vertinimo gebėjimų stiprinimo veikla (I etapas) ir 2017 m. gegužės 18–19 d. suorganizuota 7-oji tarptautinė vertinimo konferencija „Inovacijų vertinimas ir vertinimo inovacijos“, kurioje dalyvavo daugiau kaip 160 dalyvių iš Lietuvos ir iš 18 užsienio valstybių. Vertinimų gebėjimų stiprinimo veikla ir vertinimo konferencijos prisideda prie vertinimo kultūros plėtros Lietuvoje.

2017 metais ES struktūrinių fondų lėšų administravimo sistemos darbuotojų administraciniai gebėjimai buvo stiprinami organizuojant centralizuotus, taip pat tarpinstitucinius ir vidinius institucijų mokymus. Siekiant mažinti administracinę naštą projektų vykdytojams, buvo atlikta mokėjimų proceso analizė: iš skirtingų ES fondų lėšų finansuotų projektų vykdytojų buvo sudarytos atrinktosios grupės, kurių nariai buvo apklausiami (vyko diskusija). Atrinktųjų grupių apklausos duomenys išanalizuoti, pagal šiuo duomenis suformuluotos mokėjimų proceso tobulinimo rekomendacijos.

2017 metais toliau buvo gerinama ES struktūrinių fondų lėšų valdymo ir kontrolės sistema: supaprastinama techninės paramos projektų administravimo sistema, atsisakoma dalies dokumentų tarp institucijų, siekiant, kad ES struktūrinių fondų lėšų administravimo procesai vyktų greičiau ir sklandžiau, išplečiama iš ES struktūrinių fondų lėšų bendrai finansuojamo projekto vykdytojo ir pareiškėjo sąvoka (įtraukiant asmenis, kurie verčiasi ekonomine veikla, tačiau jų veiklos neapima ūkinės veiklos apibrėžtis).

2017 metais aktyviausiai buvo vykdomos potencialiems pareiškėjams ir projektų vykdytojams skirtos informavimo veiklos pagal skėtinę kryptį „Lietuva, kurią kuriame ES investicijomis“. Finansų ministerija organizavo kasmetinius, pasiteisinusius renginius: projektų kontaktų mugę, konkursą „Europos burės“, gerosios praktikos dalybos renginius. 2017 metais

² Dotacijomis, skiriamomis iš valstybės biudžeto lėšų, sudaromos sąlygos savivaldybei įgyvendinti ES struktūrinių fondų lėšomis finansuojamus projektus, kai savivaldybės finansiniai resursai nepakankami prisidėti prie projektų nuosavų lėšų indėlio, kai savivaldybė neturi galimybių nuosavomis lėšomis finansuoti projekto, nes būtų viršyti Fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstituciniame įstatyme savivaldybei nustatyti asignavimų dydžio apribojimai ir (arba) atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme nustatyti skolos ir (arba) skolinimosi limitai.

Finansų ministerijos iniciatyva įvykdytas gerosios praktikos mainų renginių ciklas „Investuoju atsakingai“, regionuose valstybinio ir regioninio planavimo būdu atrenkamų projektų potencialius pareiškėjus ir projektų vykdytojus supažindino su viešųjų aptarimų organizavimo nauda ir gerąja praktika, organizavo praktinius projektų viešųjų aptarimų mokymus.

2017 metais sėkmingai atsiskaityta su Europos Komisija už 2007–2013 m. ES finansavimo laikotarpį – išsiųsti visi projektų užbaigimo dokumentai, kuriuose pateikta informacija apie įgyvendinant 2007–2013 m. veiksmų programas pasiektus rodiklius ir deklaruotas visas tinkamas finansuoti išlaidas, kurios siekia 8 609 483,84 tūkst. eurų. Iš Europos Komisijos paprašytas galutinis ES fondų lėšų likutis – 338 774,64 tūkst. eurų (2017 m. pabaigoje iš Europos Komisijos jau atgautos lėšos pagal 2 veiksmų programas – 50 722,51 tūkst. eurų).

2017 metais buvo baigta įgyvendinti Lietuvos ir Šveicarijos bendradarbiavimo programa 2009–2014 metų laikotarpio EEE ir Norvegijos finansinių mechanizmų programos, kurios prisidėjo prie tolygesnio vystymosi svarbiose ir jautriose srityse, pavyzdžiui:

- sveikatos paslaugų nėščiosioms, gimdyvėms ir naujagimiams kokybė pagerinta 27 Lietuvos ligoninėse (rajoninėse, regioninėse ir nacionaliniuose perinataliniuose centruose);
- atnaujinti ar įrengti 592 sveikatos kabinetai ugdymo įstaigose, 12 savivaldybių įdiegtas jaunimui palankių sveikatos priežiūros paslaugų teikimo modelis (paslaugų prieinamumas apie 37 proc. jaunimo);
- nauji veiklos metodai bausmių sistemoje (4 pusiaukelės namai, pagerintos resocializacijos sąlygos pažeidžiamoms nuteistųjų grupėms – nuteistosioms su vaikais iki 4 m, nepilnamečiams, priklausomybę nuo psichiką veikiančių medžiagų turintiems nuteistiesiems).

Narystė ES ir tarptautinis bendradarbiavimas

2017 metais pagrindiniai iššūkiai, su kuriais susidūrė ES ekonomikos ir finansų srityje, buvo tebesitęsiančios diskusijos dėl ES Ekonominės ir pinigų sąjungos stiprinimo, finansinės paramos Graikijai programos, Kapitalo rinkų sąjungos sukūrimo, Bankų sąjungos užbaigimo, kovos su mokesčių vengimu ir mokesčiniu sukčiavimu, Europos strateginių investicijų fondo veiklos pratęsimo ir kt. Šios diskusijos vyko tiek ES darbo grupėse, tiek ir ministrų lygiu (ECOFIN taryboje ir Euro grupėje). Finansų ministerija aktyviai dalyvavo diskusijose tiek ekspertiniu, tiek ir politiniu lygmeniu siekdama pažangos ir sutarimo minėtais ES klausimais. 2017 metų gruodžio mėnesį buvo priimtas reglamentas dėl Europos strateginių investicijų fondo (EFSI) veiklos pratęsimo.

Finansų ministerija pagal kompetenciją dalyvavo pasirengimo Lietuvos narystei EBPO procese. 2017 metais pabaigtos Lietuvos peržiūros ir gautos teigiamos nuomonės EBPO Finansų rinkų komitete, Draudimo ir privačių pensijų komitete, taip pat pabaigtos peržiūros EBPO Fiskalinių reikalų komitete.

Finansų ministerija pagal priskirtą kompetenciją atstovavo Lietuvos Respublikos interesams tarptautinėse finansų institucijose, siekdama teigiamo poveikio Lietuvos ekonomikai ir efektyvaus išteklių panaudojimo. 2017 m. gruodžio 12 d. buvo priimtas Lietuvos Respublikos įstatymas Nr. XIII-877 „Dėl Lietuvos Respublikos narystės Tarptautiniame valiutos fonde“, kuris sudarė prielaidas sustiprinti Lietuvos statusą Tarptautiniame valiutos fonde.

2017 metais Finansų ministerija teikė ir dvišalę paramą Ukrainai. Pažymėtina, kad Finansų ministerija pradėjo dalyvauti ES vystomojo bendradarbiavimo projekto „Parama viešųjų finansų valdymui Ukrainoje“ „Mokesčių surinkimo gerinimas“ dalies įgyvendinime.

„Lietuvos energija“, UAB, veikla

Finansų ministerijos valdoma energetikos įmonių grupė „Lietuvos energija“, UAB (toliau – Lietuvos energija), 2017 metais išlaikė stabilius finansinius rodiklius. Ketverius metus iš eilės nuosekliai buvo mažinti elektros energijos tarifai ir paslaugų kainos (gyventojams, atsiskaitantiems

„Standartiniu“ tarifu, elektros kaina nuo 2013 m. (14,5 ct/kWh) iki 2017 m. (11,4 ct/kWh) sumažėjo 21 proc.). Elektra ir dujos pernai šalies gyventojams ir verslui buvo įvedamos greičiau. Vidutinė elektros įvedimo trukmė pernai sumažėjo 13 kalendorinių dienų – nuo 59 iki 46 dienų, dujų – beveik 16 kalendorinių dienų, nuo 162 iki 146 dienų, rodo elektros ir dujų skirstymo bendrovės AB „Energijos skirstymo operatorius“ (toliau – ESO) duomenys. Naujų klientų prijungimo prie elektros ir dujų skirstymo tinklų trukmė trumpėjo dėl procesų skaitmenizavimo ir automatizavimo. ESO klientų pasitenkinimo lygis 2017 metais buvo 78 punktai (2016 metais – 77 punktai). Toks rezultatas yra 7 punktais aukštesnis už Europos (71) bei 5 punktais didesnis už Pasaulio vidurkį (73).

2017 metų viduryje Lietuvos energija įsteigė į energetikos startuolius investuosiantį inovacijų fondą bei pradedančiųjų verslų akceleratorių. Šis fondas tapo pirmuoju korporatyviniu rizikos kapitalo fondu Baltijos šalyse. Planuojama, kad fondas per metus į startuolius investuos iki 1 000 tūkst. eurų, o akceleratorius per trejus metus turėtų prisidėti išvystydamas mažiausiai 15 startuolių.

2017 m. liepos mėn. Lietuvos energija itin sėkmingai išplatino 300 000 tūkst. eurų dydžio 10 metų trukmės obligacijų emisiją, kuri tapo didžiausia ir ilgiausios trukmės iš visų kada nors Lietuvos bendrovių išplatintų emisijų bei didžiausia ir ilgiausios trukmės žaliųjų korporatyvinių euroobligacijų emisija visose Centrinės ir Rytų Europos valstybėse. Už Lietuvos energijos obligacijas bus mokama 2 proc. metinių palūkanų, jos išplatintos taikant 2,193 proc. pajamingumą. 2017 metų birželio pabaigoje tarptautinė kredito reitingų agentūra „Standard & Poor's“ suteikė Lietuvos energijai BBB+ kredito reitingą ir stabilią kredito reitingo perspektyvą. Toks valstybės valdomos įmonės įvertinimas tarp analogiškų Baltijos šalių energetikos įmonių yra aukščiausias ir antras geriausias visame Centrinės ir Rytų Europos analogiškų energetikos įmonių sektoriuje.

Lietuvos energija Vilniuje ir Kaune toliau įgyvendina modernių atliekas ir biokurą naudojančių didelio efektyvumo kogeneracinių jėgainių valstybei svarbiais ekonominiais projektais pripažintus projektus. 2017 m. rugpjūčio mėn. Vilniaus kogeneracinės jėgainės projektą teigiamai įvertino Europos Komisijos nepriklausomi ekspertai JASPERS. Ekspertai patvirtino, kad naujos jėgainės projektas yra tikslingas, pagrįstas bei atitinkantis ES direktyvas ir jį įgyvendinus bus sukurta socialinė ir ekonominė nauda visuomenei. 2017 m. gruodžio mėn. Kauno laisvojoje ekonominėje zonoje atidaryta Kauno kogeneracinės jėgainės statybų aikštelė ir oficialiai pradėti pirmieji jėgainės statybų darbai.

Lietuvos energija į valstybės biudžetą sumoka didžiausius dividendus iš visų valstybės valdomų įmonių. 2015 metais Lietuvos energija sumokėjo 57 800 tūkst. eurų dividendų, 2016 metais – 97 200 tūkst., o 2017 metais – 59 800 tūkst. eurų dividendų, kadangi Finansų ministerija, atsižvelgusi į dividendų skyrimo ir išmokėjimo teisinį reguliavimą, būdama Lietuvos energijos akcijų valdytoja, siekdama subalansuoti biudžeto pajamų srautą, ne atsisakė, bet nepriėmė sprendimo skirti Lietuvos energija pelno dalies dividendams už trumpesnį negu finansiniai metai laikotarpį, t. y. už 6 (šešių) mėnesių laikotarpį, pasibaigusį 2017 m. birželio 30 d. Sprendimas dėl bendrovės pelno dalies dividendams išmokėjimo už visus 2017 finansinius metus bus priimtas 2018 metais teisės aktų nustatyta tvarka.

Skolos valstybės vardu valdymas

Siekiant užtikrinti LRV skolinimosi poreikio finansavimą laiku, palankiausiomis sąlygomis ir efektyviai valdyti valstybės vardu pasiskolintas lėšas, skolos valstybės vardu valdymo išlaidos 2017 m. sudarė 534 400 tūkst. eurų ir, palyginus su 2017 m. patvirtintu asignavimų šioms išlaidoms planu, buvo 20 000 tūkst. eurų mažesnės, o palyginus nominaliaja išraiška su 2016 m. faktinėmis išlaidomis, padidėjo 1 proc., arba 5 500 tūkst. eurų. 2017 metų pabaigoje trumpalaikiai (iki vieno metų trukmės) skoliniai įsipareigojimai sudarė 13,8 proc. (2016 m. – 8,4 proc.) visų valstybės vardu prisiimtų skolinių įsipareigojimų, skola už kintamas palūkanas sudarė 0,1 proc.

(2016 m. – taip pat 0,1 proc.), vidutinė likutinė skolos trukmė metais sudarė 7 metus (2016 m. – 6,2 proc.). Skola valstybės vardu yra apdrausta nuo valiutų kursų kitimo rizikos, todėl skola eurais sudarė 100 proc. visos skolos 2016 ir 2017 metais.

Valstybės garantuota skola nominaliąja verte per 2017 metus padidėjo apie 72 326 tūkst. eurų (nuo 327 125 tūkst. eurų 2016 metų pabaigoje iki 399 451 tūkst. eurų 2017 metų pabaigoje). Lyginant santykiu su BVP, valstybės garantuota skola 2017 m. padidėjo 0,1 procentinio punkto (nuo 0,9 proc. BVP 2016 metais iki 1 proc. BVP 2017 metais).

Igyvendinant valstybės suteiktų paskolų ūkio subjektams administravimą per 2017 metus iš skolininkų gauta 4 200 tūkst. eurų įplaukų, iš to skaičiaus – 3 217,4 tūkst. eurų gražintų paskolų ir 959,4 tūkst. eurų sumokėtų palūkanų bei delspinigių. Buvo planuota surinkti 2 734,8 tūkst. eurų paskolų ir 308,8 tūkst. eurų palūkanų.

2017 m. gegužės mėn. buvo išleistos dvi, galima sakyti, istorinės euroobligacijų emisijos. 750 milijonų eurų vertės ir 10 metų trukmės emisija buvo išleista taikant mažiausią atkarpos (kupon) normą (0,95 proc.), kokia tik yra taikyta Lietuvos istorijoje už tokios trukmės VVP, ir 550 milijonų eurų vertės taikant 2,1 proc. atkarpos (kupon) normą išleista emisija yra ilgiausios Lietuvos istorijoje trukmės (30 metų). Abi šios emisijos buvo papildytos lapkričio mėnesį, atitinkamai 350 milijonų ir 200 milijonų eurų, gaunant apie 16 milijonų eurų emisinę premiją, kadangi investuotojai šiuos papildomus VVP įsigijo taikant VVP dar mažesnę pelningumo normą, nei leidžiant pradines emisijas gegužės mėnesį.

Valstybinės mokesčių inspekcijos veikla

Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – VMI), siekdama užtikrinti mokestinių prievolių įgyvendinimą tinkamai ir laiku, įgyvendino VMI konsoliduoto mokesčių mokėtojų mokestinių prievolių vykdymo ir mokesčių surinkimo užtikrinimo 2017 metų priemonių plano tikslines priemones, orientuotas į mokesčių mokėtojams būdingų mokestinių rizikų mažinimą, per 2017 metus atliko 12207 kontrolės veiksmus, kurių rezultatas sudarė 78 900 tūkst. eurų: patvirtinta papildomai mokėtinų mokesčių ir su jais susijusių sumų – 61 680 tūkst. eurų; patikslintos mokesčių deklaracijos – 17 170 tūkst. eurų.

2017 metais daugiau dėmesio buvo skiriama įmonių grupių kontrolei – didžiausio masto piktnaudžiavimams: sandoriams, vykdomiems akcininkų ar įmonių grupių interesais arba neatitinkantiems rinkos kainų, pelno mokesčio mažinimui išlaidomis, patirtomis tenkinant privačius poreikius, bei nepagrįstai PVM atskaitai arba nepagrįstam 0 proc. PVM tarifo taikymui. Dėl PVM ir GPM atotrūkio kontroliuotų mokesčių mokėtojų rodiklių augimas buvo spartesnis: 2017 metais jų sumokėtų mokesčių pokytis, palyginti su 2016 metais, sudarė 13,8 proc., o visų mokesčių mokėtojų – 6,8 proc. Kontroliuotų mokesčių mokėtojų vidutinis darbo užmokestis augo sparčiau nei visų verslo įmonių (per 2017 m. I–III ketv. padidėjo 10,8 proc., visų verslo įmonių – 8,4 proc.). Taip pat per 2017 metų 11 mėnesių 3,4 proc. punkto sumažėjo dalis dirbančiųjų, kurių mėnesinis vidutinis darbo užmokestis ne didesnis nei minimalioji mėnesinė alga.

Siekiant užtikrinti subjektų, vykdančių veiklą, susijusių su prekyba nefasuotais naftos produktais, sumokėtų mokesčių padidėjimą, 2017 metais buvo vykdomi koordinuoti visos VMI kontrolės, duomenų analizės, rizikos vertinimo ir kiti veiksmai. Dėl šių koordinuotų veiksmų iš visų subjektų, kurie vertėsi prekyba nefasuotais naftos produktais, į valstybės biudžetą 2017 metais, lyginant su 2016 metais, gauta 15,3 proc. daugiau PVM (apie 50 100 tūkst. eurų) ir 7,9 proc. daugiau akcizų (apie 52 400 tūkst. eurų) įplaukų.

2017 metais baigtas įgyvendinti pirmasis Išmaniosios mokesčių administravimo informacinės sistemos (toliau – i.MAS) etapas, visiškai įdiegti pirmieji du posistemiai: Elektroninis sąskaitų faktūrų posistemis (toliau – i.SAF) ir Elektroninių važtaraščių posistemis (toliau – i.VAZ), kurie prisidėjo prie teigiamos įtakos gerinant PVM administravimą. 2017 metais mokesčių mokėtojams buvo visiškai įdiegtos PVM preliminarinės deklaracijos formavimo, kryžminio

sutikrinimo, e. sąskaitos išrašymo ir ataskaitų paslaugos. Siekdama i.VAZ sukūrimo tikslų, tai yra mažinti galimybes netraukti į apskaitą realizacinių pajamų, ir užkirsti kelią galimai į apskaitą neįtrauktų krovinių gabenimui, VMI kartu su kitomis institucijomis vykdė patikrinimus keliuose.

Skatinant savanorišką mokesčių mokėjimą ir gerinant mokesčių surinkimą 2017 metais pradėtos formuoti preliminariosios avansinio pelno mokesčio deklaracijos, išmaniosios mokesčių administravimo informacinės sistemos elektroninio sąskaitų faktūrų posistemio vartotojams formuojamos preliminariosios PVM deklaracijos. Tokias preliminarias deklaracijas mokesčių mokėtojui reikia tik peržiūrėti, jei turi papildomos informacijos – pridėti ir patvirtinti. Tai leidžia apskaitą tvarkantiems mokesčių mokėtojams taupyti savo laiką. 2017 metais VMI mokesčių mokėtojams jau pradėjo teikti ir PVM sąskaitų faktūrų kryžminio sutikrinimo paslaugą. Ši paslauga padeda mokesčių mokėtojams pasitikrinti, ar į apskaitą yra įtrauktos visos gautos bei išrašytos PVM sąskaitos faktūros, o nustačius su galimu sukčiavimu susijusių sandorių, atlikti mokesčių mokėtojų kontrolės veiksmus.

Lietuvos Respublikos muitinės veikla

Lietuvos Respublikos muitinė 2017 metais į valstybės biudžetą surinko 147 201,8 tūkst. eurų muitų, akcizų ir PVM, užkardė nusikalstamų veikų, kurios būtų padariusios 29 375,2 tūkst. eurų žalos valstybei. Taip pat muitinė sulaukė cigarečių, tabako, alkoholio, ginklų ir strateginių prekių, grynujų pinigų bei kitų prekių, kurių preliminari vertė 22 399,4 tūkst. eurų.

Per 2017 metus Lietuvos Respublikos muitinė pradėjo 235 ikiteisminius tyrimus dėl narkotinių ir psichotropinių medžiagų ir 54 ikiteisminius tyrimus dėl tabako gaminių kontrabandos bei neteisėto disponavimo jais. 2017 metais muitinė sulaukė 830 kg narkotinių medžiagų (daugiausia – hašišo), juodojoje rinkoje kainuojančių apie 8 000 tūkst. eurų. Iš viso per pastaruosius penkerius metus muitinės pareigūnai sulaukė 3,2 tonas narkotikų.

Siekiant užkirsti kelią neteisėtam prekių gabenimui ir apsaugoti Lietuvos ir kitų Baltijos šalių regiono rinką, sustiprintas bendradarbiavimas tarp šių šalių: 2017 metais sukurtas ir įdiegtas Baltijos valstybių muitinės institucijų naudojamas rentgeno kontrolės sistemų bendras duomenų mainų tinklas (BAXE), jungiantis 12 rentgeno kontrolės sistemų (6 Lietuvoje, 4 Latvijoje ir 2 Estijoje).

1.2. Antrojo strateginio tikslo įgyvendinimas

Antras strateginis tikslas – siekti, kad valstybės finansiniai ištekliai, ES ir kita tarptautinė finansinė parama būtų paskirstomi racionaliai ir pagal paskirtį, užtikrinti svarbiausių valstybės reikmių ir įsipareigojimų finansavimą.

2 lentelė. Antrąjį strateginį tikslą įgyvendinančios programos ir ataskaitinių metų Lietuvos Respublikos biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme patvirtintų asignavimų panaudojimas

Programos kodas	Programos pavadinimas	Asignavimų panaudojimas (tūkst. Eur.)			
		Patvirtintas planas	Patikslintas planas*	Faktiškai panaudota	Panaudojimo dalis nuo patikslinto plano (proc.)
02.01	Teisės aktuose numatytų priemonių finansavimas savivaldybėse	80 670,1	76 503,4	76 459,4	99,9
<i>Iš jų ES ir kita tarptautinė finansinė parama</i>		-	-	-	-
02.02	Europos Sąjungos ir kitos tarptautinės finansinės paramos programų ir projektų įgyvendinimo užtikrinimas	50 163,0	60 863,0	13 574,4 (iš jų 12 199 tūkst. Eur perskirstyta kitiems asignavimų valdytojams)	22,3
<i>Iš jų ES ir kita tarptautinė finansinė parama</i>		33 675,0	33 268,0	18,3	0,06
02.03	Lietuvos Respublikos Vyriausybės rezervas	1 448,0	1 448,0	353,0 (visa suma buvo perskirstyta asignavimų valdytojams)	24,4
<i>Iš jų ES ir kita tarptautinė finansinė parama</i>		-	-	-	-
02.04	Europos Sąjungos nuosavi ištekliai ir narystės mokesčiai bei įnašai Europos Sąjungos ir tarptautinėms finansų organizacijoms	463 400,0	448 744,0	422 122,8	94,1
<i>Iš jų ES ir kita tarptautinė finansinė parama</i>		-	-	-	-
02.05	Lietuvos Respublikos atstovų kelionių į Europos Sąjungos Tarybos darbo struktūrų susitikimus išlaidų kompensavimas	800,0	800,0	618,2	77,3
<i>Iš jų ES ir kita tarptautinė finansinė parama</i>		800	800	618,2	77,3
02.07	Tradicinių Lietuvos religinių bendruomenių, bendrijų ir centrų maldos namų atstatymas ir kitos reikmės	697,0	697,0	619,0	88,8
<i>Iš jų ES ir kita tarptautinė finansinė parama</i>		-	-	-	-
02.08	Teisės aktuose numatyto darbo užmokesčio didinimo užtikrinimas	16 000,0	16 000,0	16 000,0 (visa suma buvo perskirstyta asignavimų valdytojams)	100
<i>Iš jų ES ir kita tarptautinė finansinė parama</i>		-	-	-	-

*Europos Sąjungos ir kitos tarptautinės finansinės paramos programų ir projektų įgyvendinimo užtikrinimo programos planas padidintas 10 000 tūkst. eurų siekiant perskirstyti bendrojo finansavimo lėšas socialinėms įmonėms finansuoti. Šios programos asignavimai buvo padidinti perskirstant sutaupytus Teisės aktuose numatytų priemonių finansavimas savivaldybėse programos (4 344 tūkst. eurų) ir Europos Sąjungos nuosavų išteklių ir narystės mokesčių bei įnašų

Europos Sąjungos ir tarptautinėms finansų organizacijoms programos (5 656 tūkst. eurų) asignavimus.

** Teisės aktuose numatytų priemonių finansavimo savivaldybėse programoje buvo numatyta priemonė ir lėšos, kurios turėjo būti paskirstytos savivaldybėms negautoms pajamoms padengti. Ši priemonė 2017 metais nebuvo vykdoma, nes visos savivaldybės 2016 metais gavo joms prognozuotas pajamas.

Europos Sąjungos ir kitos tarptautinės finansinės paramos programų ir projektų įgyvendinimo užtikrinimo programoje planuojamos ES, bendrojo finansavimo ir valstybės biudžeto lėšos naudojamos tikslingai pagal institucijų gautus prašymus, tačiau panaudoti nepanaudotą lėšų dalį 2017 metais poreikio neatsirado. Taip pat dėl užtrukusių derybų su donorais dėl 2014–2021 metų EEE ir Norvegijos finansinių mechanizmų įgyvendinimo Lietuvoje Susitarimo memorandumų pasirašymo lėšos negalėjo būti pradėtos naudoti (tinkamos naudoti tik nuo memorandumų įsigaliojimo).

Lietuvos Respublikos Vyriausybės rezervo programos lėšomis, vadovaujantis Biudžeto sandaros įstatymu, buvo patenkintos tik tos reikmės, kurios atitiko LRV rezervo lėšų naudojimo kriterijus, todėl lėšų buvo panaudota mažiau, nei suplanuota.

1.2.1. Antrojo strateginio tikslo efekto vertinimo kriterijus

3 lentelė. Antrajam strateginiam tikslui „Siekti, kad valstybės finansiniai ištekliai, ES ir kita finansinė parama būtų paskirstomi racionaliai ir pagal paskirtį, užtikrinti svarbiausių valstybės reikmių ir išsipareigojimų finansavimą“ įgyvendinti numatytoms programoms pervestų laiku lėšų pagal atitinkamų institucijų sprendimus ir pateiktas paraiškas dalis, proc.

	Vertinimo kriterijų reikšmės				
	2016-ųjų	2017-ųjų	2018-ųjų	2019-ųjų	2020-ųjų
Planas	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Faktas	100,0	100,0			

Įgyvendinant strateginį tikslą visos programų lėšos buvo pervestos tikslingai ir laiku pagal atitinkamų institucijų sprendimus ir pateiktas paraiškas.

1.2.2. Antrojo strateginio tikslo pasiekimai

Antrajam strateginiam tikslui įgyvendinti 2017 metais Finansų ministerija vykdė septynias programas: Teisės aktuose numatytų priemonių finansavimo savivaldybėse, Lietuvos Respublikos Vyriausybės rezervo, Europos Sąjungos nuosavų išteklių ir narystės mokesčių bei įnašų Europos Sąjungos ir tarptautinėms finansų organizacijoms, Lietuvos Respublikos atstovų kelionių į ES tarybos darbo struktūrų susitikimus išlaidų kompensavimo, Tradicinių Lietuvos religinių bendruomenių, bendrijų ir centrų maldos namų atstatymo ir kitų reikmių, Teisės aktuose numatyto darbo užmokesčio didinimo užtikrinimo.

Teisės aktuose numatytų priemonių finansavimas savivaldybėse

2017 metais Finansų ministerija siekdama kompensuoti mažėjančias savivaldybių pajamas, kas ketvirtį lygiomis dalimis pervedė 46 179 tūkst. eurų bendrosios dotacijos kompensacijas.

Taip pat 2017 metais savivaldybėms buvo paskirstyti ir pervesti 2 317 tūkst. eurų kompensacijoms už valstybės išperkamą nekilnojamąjį turtą, piliečių nuosavybės teisėms į išlikusius gyvenamuosius namus, jų dalis, butus atkurti ir kompensacijoms už išperkamą nekilnojamąjį turtą religinėms bendrijoms išmokėti.

Vykdam Vilniaus apygardos administracinio teismo 2016 m. rugsėjo 7 d. nutartį Vilniaus miesto savivaldybei buvo pervesta 18 600 tūkst. eurų.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės rezervas

Finansų ministerija šia programa siekia tikslo – užtikrinti reikmių, atitinkančių Vyriausybės rezervo lėšų naudojimo paskirtį, tenkinimą.

2017 metais Finansų ministerija išnagrinėjo 32 prašymus skirti lėšų iš Vyriausybės rezervo ir skyrė lėšas arbitražų ar teismų sprendimams, kuriais iš Lietuvos valstybės priteistos mokėtinos sumos, vykdyti, taip pat kitoms išlaidoms ginant valstybės interesus padengti – 110,4 tūkst. eurų, ekstremaliosioms situacijoms likviduoti, jų padariniams šalinti ir padarytiems nuostoliams iš dalies padengti – 177,3 tūkst. eurų, humanitarinei pagalbai teikti – 43 tūkst. eurų ir žymių Lietuvos visuomenės veikėjų laidotuvių išlaidoms padengti – 22,3 tūkst. eurų.

Europos Sąjungos nuosavi ištekliai ir narystės mokesčiai bei įnašai Europos Sąjungos ir tarptautinėms finansų organizacijoms

Siekiant užtikrinti dalyvavimą formuojant ES biudžeto pajamas ir kitų įsipareigojimų, susijusių su Lietuvos Respublikos naryste ES ir tarptautinėse finansų organizacijose, vykdymą – 2017 metais buvo mokamos įmokos į ES biudžetą bei įnašai ES ir tarptautinėms finansų organizacijoms.

2017 metais į ES biudžetą buvo pervesti visi privalomi sumokėti nuosavi ištekliai – 352 200 tūkst. eurų. 2017 metais nuosavi ištekliai, kuriuos Lietuva įmoka į ES biudžetą, palyginti su 2016 metais, sumažėjo 13,3 proc.

2017 metais buvo įmokėta trečioji 65 440 tūkst. eurų įmoka į Europos stabilumo mechanizmo (ESM) kapitalą.

Finansų ministerija 2017 m. daugiašalei ir dvišalei paramai vystymuisi iš viso skyrė 4 544 tūkst. eurų, iš kurių daugiašalei paramai buvo skirta 4 501,7 tūkst. eurų.

Finansų ministerija prisidėjo prie tarptautinės bendrijos vystomojo bendradarbiavimo pastangų, kovos su badu ir skurdu, klimato kaitos ir kitų globalių problemų, tokių kaip migracija, sprendimo. Taip pat prisidėdama prie Lietuvos vystomojo bendradarbiavimo politikos tikslų įgyvendinimo Lietuvai prioritetiniame ES Rytų partnerystės regione 2017 metais Finansų ministerija padidino įnašą į Europos investicijų banko Rytų partnerystės techninės pagalbos patikos fondą.

Lietuvos Respublikos atstovų kelionių į ES tarybos darbo struktūrų susitikimus išlaidų kompensavimas

Siekdama suteikti galimybę Lietuvos Respublikos atstovams dalyvauti ES Tarybos darbo struktūrų susitikimuose, geriau atstovauti Lietuvos interesams ES ir sustiprinti šalies įtaką sprendžiant jai aktualius klausimus, Finansų ministerija 2017 metais kompensavo Lietuvos Respublikos valstybės institucijų, įstaigų atstovų kelionių į ES Tarybos generalinio sekretoriaus (aukštojo atstovo bendrajai užsienio ir saugumo politikai) susitikimų išlaidas.

Tradicinių Lietuvos religinių bendruomenių, bendrijų ir centrų maldos namų atstatymas ir kitos reikmės

Siekdama remti tradicines Lietuvos religines bendruomenes, bendrijas ir centrus Finansų ministerija paskirstė 2017 metams Finansų ministerijos programoje numatytus 697 tūkst. eurų Lietuvos bažnyčių ir religinių organizacijų vadovybėms, tradicinių Lietuvos religinių bendruomenių, bendrijų ir centrų maldos namams atstatyti ir kitoms jų reikmėms.

Teisės aktuose numatyto darbo užmokesčio didinimo užtikrinimas

Priėmus Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo įstatymą, kuriuo, be kita ko, siekiama užtikrinti darbuotojų dirbančių pagal darbo sutartis, laipsnišką darbo užmokesčio didėjimą, Finansų ministerija 2017 metais paskirstė 16 000 tūkst. eurų valstybės biudžeto asignavimų valdytojams ir savivaldybėms.

2. VYRIAUSYBĖS PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS

2.1. Vyriausybės programos įgyvendinimo 03-01 kryptis – Viešojo sektoriaus efektyvumo didinimas

3.1.3. darbas „Valstybinio turto efektyvaus centralizuoto valdymo sistemos sukūrimas ir įdiegimas“

Rodiklis – Centralizuotai valdomo administracinės paskirties valstybės nekilnojamojo turto dalis, proc. Informacija apie rodiklio pasiekimą pateikta veiklos ataskaitos pirmoje dalyje 14 grafike.

Siekiant atlikti šį darbą 2017 metais buvo numatyta paspartinti perėmimą centralizuotai valdyti dalį AVNT. LRV 2017 m. gruodžio 6 d. nutarimu Nr. 1008 „Dėl administracinės paskirties valstybės nekilnojamojo turto ir žemės sklypų perdavimo valdyti, naudoti ir disponuoti centralizuotai“ III etapu CTV perduota centralizuotai valdyti 40 valstybės institucijų ir įstaigų nekilnojamas turtas, kurio bendras plotas 181 tūkst. kv. m. Nuo 2015 metų LRV įgyvendina valstybės nekilnojamojo turto (toliau – VNT) centralizuoto valdymo reformą, kuria siekiama centralizuojant valstybės nekilnojamojo turto valdymą, optimizuoti šio turto apimtį, kad valstybė turėtų tik tiek nekilnojamojo turto ploto, kiek jo reikia valstybės funkcijoms vykdyti; valdyti valstybės institucijų ir įstaigų apsirūpinimo nekilnojamoju turtu poreikį, kuris turi būti pagrįstas ekonominės ir socialinės naudos bei galimų alternatyvų analize; mažinti VNT išlaikymo sąnaudas, kurios yra dengiamos valstybės biudžeto lėšomis.

2017 metų birželio mėnesį visuomenei buvo pristatyta Valstybei nuosavybės teise priklausančio turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo ataskaita, kurioje atskleista, kiek ir kokio nekilnojamojo turto valdo valstybė, pateikti duomenys apie šio turto išlaikymo sąnaudas, pasiektus panaudojimo efektyvumo rodiklius, valstybės nekilnojamojo turto sandorius ir jų būklę.

VNT valdymo centralizavimas vykdomas 2 kryptimis: centralizuojant AVNT ir konsoliduojant jo valdymo bei priežiūros funkcijas ir perduodant centralizuotai valdyti nenaudojamą bet kokios paskirties VNT.

Strateginis centralizuoto valdymo tikslas – sumažinti valstybės biudžeto išlaidas, skiriamas VNT išlaikymui, lyginant jas su išlaidomis, kurios buvo patiriamos iki turto perdavimo valdyti centralizuotai. Pagrindinės AVNT valdymui ir priežiūrai skiriamų išlaidų mažėjimo prielaidos: masto ekonomija CTV perkant priežiūros paslaugų paketus; perduoto AVNT panaudojimo optimizavimas iki nustatytų šio turto panaudojimo efektyvumo rodiklių; AVNT energinio efektyvumo projektų įgyvendinimas.

Pažymėtina, kad nuo 2015 m. LRV nutarimais per 3 etapus perdavė centralizuotai valdyti 228,5 tūkst. kv. m. ploto AVNT, kurio didžioji dalis buvo perduota 2017 m.

Nuo 2015 metais didėjo nenaudojamo VNT perdavimo centralizuotai valdyti apimtį. Siekiant atsisakyti valstybės funkcijoms nenaudojamo VNT, 2015 m. LRV patvirtintas parduodamo VNT sąrašas, į kurį buvo įtrauktas 691 parduodamo turto objektas, sąrašas buvo papildytas naujais objektais ir 2017 metais parduodamo turto sąrašė buvo 919 parduodamo turto objektų. Be to, LRV 2017 metų pabaigoje buvo pateiktas minėto sąrašo pakeitimo projektas, kuriame sąrašas papildytas dar 574 nenaudojamo turto objektais. Nuo sąrašo pirmojo patvirtinimo parduota 218 objektų už 2 572 tūkst. eurų.

Atliekant šį darbą 2017 metais buvo numatyta nustatyti naujus VNT centralizuoto įsigijimo būdus ir pakeisti VNT panaudos teisinį reguliavimą. Rengiamų įstatymų pakeitimų projektų apimčiai reikšmingą įtaką turėjo Specialiųjų tyrimų tarnybos antikorupcinio vertinimo išvados dėl savivaldybių turto patikėjimo teisės, nuomos, taip pat panaudos teisinio reguliavimo tobulinimo ir Valstybės kontrolės 2018 m. sausio 24 d. Valstybės nekilnojamojo turto valdymo ataskaitoje pateiktos rekomendacijos dėl valstybės nekilnojamojo turto perdavimo savivaldybių nuosavybėn ir valstybės turto perdavimo panaudos pagrindais apribojimo bei centralizuoto valstybės

nekilnojamojo turto valdymo tobulinimo. Įtraukiant šių institucijų pateiktų rekomendacijų ir LRV programos veiksmų įgyvendinimą, įstatymų pakeitimų paketas Vyriausybėje numatomas svarstyti 2018 m. II ketv. Numatoma, kad priėmus įstatymus bus efektyviau naudojamas valstybės turtas, nes daugiau VNT bus naudojama nuomos pagrindais, taip pat efektyviau naudojamos valstybės lėšos pakeitus šiuo metu galiojantį AVNT įsigijimo ir atnaujinimo finansinį modelį.

Taip pat buvo numatyta 2017 metais nustatyti atitinkamų turto rūšių valdymo efektyvumo rodiklius ir jų panaudojimą, remiantis valstybės turto (žemės, miškų, kelių, mineralinių išteklių, kultūros kilnojamųjų ir nekilnojamųjų vertybių) valdymo analize. Šios priemonės įgyvendinimo koordinatore yra Finansų ministerija, tačiau kitų turto rūšių valdymo efektyvumo rodiklius privalo nustatyti ministerijos pagal joms priskirtas valdymo sritis. Aplinkos, Žemės ūkio, Susisiekimo ir Kultūros ministerijos parengė pasiūlymus dėl atitinkamų valstybės turto rūšių valdymo efektyvumo rodiklių. Kadangi kitų turto rūšių valdymo efektyvumo rodikliai bus naudojami rengiant 2017 m. Valstybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo ataskaitą, bendru institucijų sutarimu nuspręsta juos tikslinti, suderinti ir patvirtinti per 2018 m. I ketv.

Atliekant šį darbą numatytas ministerijų perkėlimas į naujas bendras patalpas. Šiam veiksmui atlikti 2017 m. buvo parengtas ministerijų perkėlimo į naujas bendras patalpas projekto planas, kurį įgyvendinti numatoma iki 2024 m. pabaigos, siekiant LRV kanceliarijos ir ministerijų efektyvaus ir centralizuoto valdymo, iki 50 proc. sumažinant AVNT plotą ir iki 70 proc. sumažinant jam skirtas išlaikymo sąnaudas, palyginti su šiuo metu naudojamu AVNT plotu ir išlaikymo išlaidomis.

3.1.5. darbas „Strateginio planavimo ir biudžeto formavimo sistemos pertvarka, didinant orientaciją į rezultatus ir užtikrinant finansinį tvarumą“

Rodiklis – Lietuvos biudžeto skaidrumo indekso (budget transparency, remiantis Index of Public Integrity duomenų baze) pagerėjimas (indeksas). Informacija apie rodiklį ir pasiekimo rezultatus pavaizduota veiklos ataskaitos pirmoje dalyje 10 grafike

2017 metais formuojant 2018 metų valstybės biudžetą daug dėmesio kreipiama išlaidų efektyvumo didinimui, taip pat buvo stiprinama biudžeto išlaidų sąsaja su siekiamais rezultatais. Planuojant 2018 metų valstybės biudžetą buvo formuojamas „pokyčių krepšelis“. Visos ministerijos buvo skatinamos atsakingai peržiūrėti išlaidas ir mažinti jas pirmiausia atkreipiant dėmesį į neefektyvias paslaugas ir neprioritetines sritis, buvo peržiūrėta valstybės investicijų programa, asignavimai ministerijoms taip pat sumažinti atsižvelgiant į prastus veiklos efektyvumo vertinimo kriterijų rodiklius. „Pokyčių krepšelio“ lėšos buvo paskirstytos ministerijoms ir kitoms institucijoms, įgyvendinančioms LRV programos nuostatas ir patvirtintus 2018 metų prioritetus. Taip pat buvo patobulinta kartu su valstybės biudžeto projektu Seimui ir visuomenei teikiamos informacijos apie biudžeto išlaidas, susiejant jas su pasiektais ir siekiamais rezultatais, forma, siekiant užtikrinti pateikiamos informacijos kokybę.

Taip pat Finansų ministerija 2017 metais parengė šio darbo vykdymo eigą detalizuojančių dviejų projektų – Strateginio planavimo ir biudžeto formavimo sistemos pertvarkų (toliau – Pertvarkos) planus, kurie 2017 m. lapkričio 13 d. buvo patvirtinti Vyriausybės strateginių projektų portfelio komisijos posėdyje.

Įgyvendinant šias Pertvarkas 2017 metais buvo parengtas naujo strateginio planavimo dokumentų sistemos modelio, sudarančio sąlygas integruoti strateginio, regioninio ir teritorinio planavimo procesus, projektas (toliau – modelis). Šis modelis sudaro prielaidas reikšmingai sumažinti valstybės strateginio planavimo dokumentų skaičių, taip pat išgryninti ir užtikrinti sąsajas tarp dokumentuose nustatomų tikslų, jų vertinimo rodiklių, susieti strateginio planavimo sistemą su vidutinės trukmės biudžeto formavimo sistema, kad biudžetas būtų daugiau orientuotas į planuojamus pasiekti rezultatus. 2018 metais šis modelis bus toliau tikrinamas, tobulinamas, pristatomas suinteresuotoms šalims, taip pat bus parengtas jo įgyvendinimo planas. Numatoma, kad modelis galutinai bus pradėtas taikyti nuo 2021 metų.

Lygiagrečiai su naujo Strateginio planavimo ir biudžeto formavimo sistemos modelio kūrimu 2017 metais buvo atliekami esamos strateginio planavimo ir biudžeto formavimo sistemos tobulinimo darbai – buvo peržiūrėti esami strateginio planavimo ir atsiskaitymo už strateginių tikslų pasiekimą procesai, juos reglamentuojantys dokumentai. Parengti preliminarūs Strateginio planavimo metodikos, kurioje nustatoma veiklos ataskaitos bei strateginio veiklos plano rengimo ir pateikimo tvarka, pakeitimai, kuriais supaprastintos dokumentų formos, sumažinta administracinė našta dokumentų rengėjams, išgryninti reikalavimai dokumentų turiniui, taip siekiant sustiprinti dokumentų kokybę ir jų panaudojamumą. Šie darbai tęsiami 2018 metais. Atnaujinta veiklos ataskaitos forma bus taikoma rengiant ataskaitas už 2017 metus, atnaujinta strateginio veiklos plano forma – rengiant 2019–2021 metų planus.

Siekiant iš esmės tobulinti Lietuvoje taikomas viešųjų išlaidų peržiūros priemonės, jų efektyvumą, jų rezultatų pritaikymą, buvo atlikta esamų viešųjų išlaidų vertinimo priemonių analizė, nustatyti jų privalumai, trūkumai. Šios analizės rezultatai bus naudojami atnaujinant viešųjų išlaidų peržiūros mechanizmą. Taip pat buvo peržiūrėta veiklos efektyvumo kriterijų vertinimo tvarka ir patys kriterijai, įvertinti reikiami pakeitimai siekiant užtikrinti bendrųjų funkcijų konsolidavimo proceso stebėseną ir šio proceso poveikio vertinimą.

2017 metais taip pat buvo vykdomi valstybės kapitalo investicijų planavimo sistemos pertvarkos I etapo darbai. 2017 m. rugsėjo 20 d. LRV priėmė nutarimą, kuriuo pakeistos Valstybės lėšų, skirtų valstybės kapitalo investicijoms, planavimo, tikslinimo, naudojimo, apskaitos ir kontrolės taisyklės. Nustatyta, kad nuo 2018 m. Valstybės investicijų programoje planuojami tik valstybei svarbūs projektai, į ją netraukiant ilgalaikiam turtui atnaujinti reikalingų lėšų, numatyta visiems naujiems investicijų projektams pagrįsti taikyti sąnaudų ir naudos analizės būdą, patikslinta investicijų projektų vertinimo, atrankos, priimtų sprendimų viešinimo tvarka, numatyta investicijų projektų 5 metų stebėseną po jų įgyvendinimo. Šis pakeitimas pagerins į Valstybės investicijų programą traukiamų investicijų projektų atranką ir kontrolę, investicijų projektų atranką padarys skaidresnę ir viešą, padidės valstybės lėšų panaudojimo efektyvumas ir rezultatyvumas.

2.2 Vyriausybės programos įgyvendinimo 03-03 kryptis – Skaidrumo ir atvirumo didinimas, kovos su korupcija stiprinimas

3.3.6. darbas „Valstybės institucijų turimų duomenų atvėrimas“

Siekiant sukurti bendrą metodinį, teisinį ir centralizuotą IT priemonių modelį, kuris užtikrintų informacijos apie viešojo sektoriaus subjektus, pajamų šaltinius ir lėšų gavėjus bei kitus finansinius duomenis viešinimą elektroninėje erdvėje, vienoje vietoje, yra suplanuoti 3.3.6.1 ir 3.3.6.2 veiksmai. Įgyvendinant minėtus veiksmus šiuo metu yra atlikta išsami analizė siekiant nustatyti, kokie duomenys, kokia struktūra, kaip grupuojami bus pateikiami viešai.

Buvo įvertinta užsienio valstybių praktika viešinant finansinius valstybės duomenis. Siekiant užtikrinti duomenų viešinimo teisėtumą, buvo atlikta teisinės aplinkos analizė ir, įvertinus šiuo metu galiojantį teisinį reglamentavimą, išskirti duomenų teikimo ir jų viešinimo apribojimai bei nustatytas poreikis keisti teisinį reglamentavimą.

2018 metais planuojama pradėti informacinės sistemos diegimą, kuri funkcionuos kaip priemonė, skirta duomenims surinkti iš skirtingų duomenų šaltinių, jiems integruoti ir apdoroti. Kartu leis viešai ir interaktyviai publikuoti duomenis apie viešojo sektoriaus subjektų pajamas, išlaidas ir kitus finansinius duomenis, kas didins viešojo sektoriaus finansų valdymo skaidrumą.

2.3. Vyriausybės programos įgyvendinimo 03-05 kryptis – Vietos savivaldos ir regionų stiprinimas

Šiuo metu atliekama kompleksinė kryptingos regionų plėtros vystymosi ir savivaldos stiprinimo pertvarka. Vykdamas pertvarką per 2017 metus Vidaus reikalų ministerija parengė regioninės politikos Baltąją knygą, kurioje siekiama suformuoti darnios regioninės politikos gaires, kurios atspindėtų ne pavienių subjektų tikslus ir sumanymus, bet taptų suderinta vizija, kartu dirbant nacionalinės valdžios ir vietos savivaldos institucijoms bei socialiniams ir ekonominiams partneriams. Ūkio ministerija atliko ir regionų plėtros tarybose pristatė regionų ekonominės specializacijos studiją. Vidaus reikalų ministerijos iniciatyva, parengti ir įgyvendinti pilotinį specializacijos projektą, regionai ministerijoms bei socialiniams ekonominiams partneriams pristatė galimą regionų specializaciją. 2017 m. birželio 30 d. Regioninės plėtros įstatymo pakeitimu buvo įteisinta nuostata, kad ne mažiau kaip trečdalių regiono plėtros tarybos narių turi sudaryti ekonominiai ir socialiniai partneriai, skiriami Vyriausybės nustatyta tvarka.

3.5.3. darbas „Paskatų sistemos vietos ekonominiam potencialui didinti ir infrastruktūrai optimizuoti sukūrimas“ veiksmas „Savivaldybių biudžetų pajamų nustatymo metodikos įstatymo tobulinimas, siekiant motyvuoti savivaldybes pritraukti investicijas, kuriančias naujas darbo vietas, ir didinti savivaldybių pajamas“

Siekiant motyvuoti savivaldybes pritraukti investicijas, kuriančias naujas darbo vietas, ir paskatinti savivaldybes didinti savo biudžeto pajamas, buvo parengtas ir Lietuvos Respublikos Seimo priimtas Savivaldybių biudžetų pajamų nustatymo metodikos įstatymo pakeitimo įstatymas, kuriuo patvirtinta 2017 biudžetinių metų konkrečioms savivaldybėms skiriama valstybės biudžeto bendrosios dotacijos kompensacija, buvo įteisinta kaip nekintantis tų savivaldybių pajamų šaltinis, kuris planuojamas ateinantiems metams. Toks pakeitimas padidino savivaldybių pajamas daugiau kaip 30 mln. eurų, kartu skatins jas ir toliau didinti savo pajamas, kartu motyvuos savivaldybes pritraukti investicijų, kuriančių naujas darbo vietas.

Siekiant motyvuoti savivaldybes pritraukti investicijas, kuriančias naujas darbo vietas, taip pat konsoliduoti paslaugų teikimą ir optimizuoti infrastruktūrą, kuriama finansinių paskatų savivaldybėms sistema.

2.4. Vyriausybės programos įgyvendinimo 04-02 kryptis – Verslo sąlygų ir investicinės aplinkos gerinimas, vartotojų teisių apsaugos stiprinimas

4.2.1. darbas „Tarptautiniu lygiu vertinamų verslo ciklą (nuo įsteigimo iki pasibaigimo) reglamentuojančių teisės aktų ir procedūrų (pagal Pasaulio banko tyrimo „Doing Business“ sritis) bei įrankių patobulinimas“. Veiksmas „Juridinių asmenų nemokumo sistemos pertvarkymas, konsoliduojant juridinių asmenų restruktūrizavimo ir bankroto teisinį reguliavimą, didinant nemokumo procesų efektyvumą“

Rodiklis – Pozicija pagal „Doing Business“ nemokumo sprendimo rodiklį. Informacija apie šio darbo rodiklį ir pasiekimo rezultatus pavaizduota ataskaitos pirmoje dalyje 15 grafike.

Atliekant šį darbą yra vykdoma nemokumo reguliavimo reforma, kuria siekiama reikšmingos įtakos Lietuvos „Doing Business“ reitingui. Šiam tikslui numatytos priemonės:

- Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatymo projektas;
- ankstyvo išpėjimo priemonių, sudarysiančių galimybes kuo anksčiau įvertinti nemokumo riziką, įgyvendinimas.

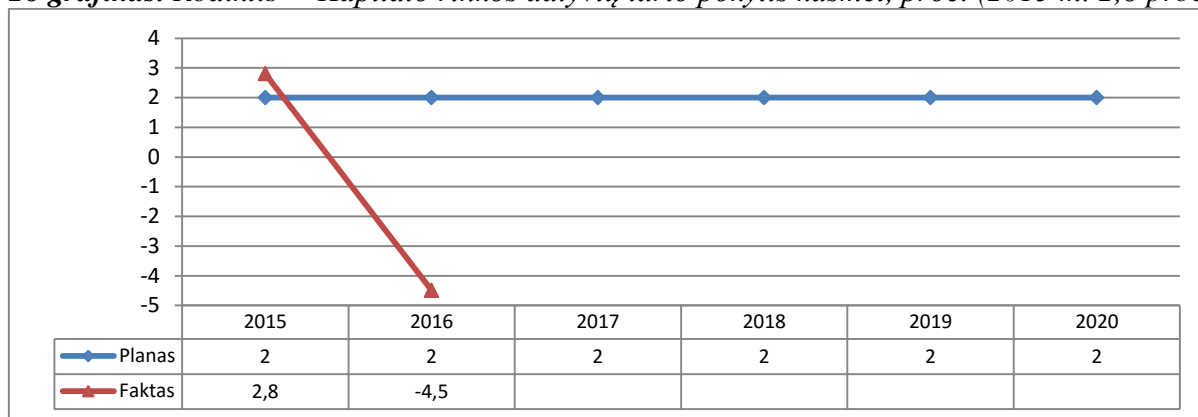
Pradėtas rengti Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatymo projektas, kuriuo siekiama spartinti nemokumo procedūras, sudaryti prielaidas kreditorių reikalavimų tenkinimui didesne apimtimi, efektyvinti beturčių įmonių bankroto ir likvidavimo procesus, sudaryti sąlygas kuo didesniai finansinių sunkumų turinčių, bet perspektyvių juridinių asmenų skaičiui pradėti restruktūrizavimo procedūras, skatinti juridinius asmenis ir kreditorius ieškoti

juridinio asmens finansinę būklę gerinančių sprendimų ne teismo tvarka, įtvirtinti naują nemokumo administratorių priežiūros modelį, jungiant bankroto ir restruktūrizavimo administratorių profesijas į vieną, sukuriant nemokumo administratorių savivaldą, siekiant užtikrinti aukštesnę nemokumo administratorių kvalifikaciją ir nemokumo procedūrų administravimo kokybę.

Ankstyvo įspėjimo priemonių įgyvendinimas numatytas 2020 metų pabaigoje. Finansų ministerija, dalyvaudama Struktūrinių reformų rėmimo programoje, kurios vykdymą organizuoja Europos Komisija, 2017 metais pradėjo bendradarbiavimą su Europos Komisija dėl Studijos apie ankstyvojo įspėjimo priemones parengimo.

4.2.11. darbas „Tvari finansų rinkų plėtra, pritraukiant privatų kapitalą verslo ir viešojo intereso infrastruktūrai finansuoti“

16 grafikas. Rodiklis – Kapitalo rinkos dalyvių turto pokytis kasmet, proc. (2015 m. 2,8 proc.)

Šaltinis: Lietuvos banko duomenys

Kaip matyti 16 grafike 2016 metais kapitalo rinkos dalyvių turtas sumažėjo 4,5 proc. dėl itin didelio kolektyvinio investavimo subjektų turto dalies sumažėjimo. Ši tendencija jau buvo pastebima pastaruosius dvejus metus iš eilės, todėl 2017 metais imtasi veiksmų, kad šie rinkos dalyviai turėtų palankesnes sąlygas. Finansų ministerija parengė įstatymų projektų paketą, kuriuo gerinamos sąlygos investicinių fondų veiklai.

Finansų ministerija, įgyvendindama LRV programos įgyvendinimo plano priemones, skirtas tvariai finansų rinkų plėtrai užtikrinti, kartu su Lietuvos banku atliko kolektyvinio investavimo subjektų srities teisinio reguliavimo peržiūrą ir parengė įstatymų projektus, kuriais bus sukurtos palankesnės sąlygos investicinių fondų veiklai. Taip pat Finansų ministerija kartu su Europos rekonstrukcijos ir plėtros banku vykdo projektą pakeitimo vertybiniais popieriais ir padengtųjų obligacijų srityse. 2017 metais parengta šios srities Lietuvos teisinės sistemos apžvalga, kurios pagrindu šiuo metu yra atliekamas teisinio reguliavimo priemonių tobulinimas, rengiami teisės aktų pakeitimai.

Veiklos ataskaitos pirmoje dalyje „Strateginio veiklos plano įgyvendinimas“ pateiktame 11 grafike pavaizduotos privataus finansavimo lėšos pritrauktos įgyvendinant finansines priemones, kurios 2017 metais viršijo 300 000 tūkst. eurų, tai yra, du kartus daugiau nei planuota, privataus finansavimo lėšų.

2017 metais rinkos finansavimo trūkumams padengti buvo įgyvendinamos finansinės priemonės (paskolų, garantijų, rizikos kapitalo investicijos) ir, atsižvelgiant į išankstinių (*ex-ante*) vertinimų rezultatus, į naujas finansines priemones (savivaldybių viešųjų pastatų atnaujinimo, rizikos kapitalo mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros ir inovacijų (toliau – MTEPi) bei verslo akceleravimo srityse) investuota 42 000 tūkst. eurų. Siekiant išplėsti kredito bei garantijų, įskaitant garantijas eksporto kreditų bei faktoringo sandoriams, priemonių pasiūlą verslui priimtas LRV nutarimas dėl eksporto kredito garantijų teikimo nuostatų patvirtinimo, taip pat atliktas Verslo finansavimo fondo finansavimo sutarties tarp Finansų ministerijos, Ūkio ministerijos ir UAB „Investicijų ir verslo garantijos“ (INVEGA) keitimas įtraukiant naują eksporto kreditų garantijų priemonę.

Siekiant paversti Lietuvą vienu iš FINTECH sektoriaus centrų Baltijos regione, sukurta Finansų ministerijos pirmininkaujama darbo grupė FINTECH industrijai Lietuvoje plėtoti, kuri parengė veiksmų plano, kaip skatinti finansinių technologijų industrijos plėtrą Lietuvoje, projektą. Finansų ministerijai ir Lietuvos bankui inicijavus dialogą su finansinių technologijų įmonėmis dėl FINTECH įmonių asociacijos įkūrimo, įsikūrė dvi šios srities verslo subjektams atstovaujancios grupės: „Infobalt“ grupė „FINTECH Lithuania“ ir „FINTECH HUB LT“ asociacija. Išanalizuotos galimybės ir tikslingumas sukurti papildomą virtualiųjų valiutų keityklų ir tokios veiklos vykdymo teisinį reguliavimą Lietuvoje. Lietuvos bankas pradėjo įgyvendinti „Newcomer“ programą, skirtą vieno langelio principui užtikrinti potencialiems finansų rinkos dalyviams kreipiantis į Lietuvos banką dėl licencijavimo galimybių, taip pat naujiems ir esamiems rinkos dalyviams, finansinių technologijų įmonėms ketinant įdiegti inovatyvius veiklos modelius. Vėl „Investuok Lietuvoje“ parengė informaciją, būtiną komunikacijai su užsienio finansinių technologijų įmonėmis. Lietuvos bankas išanalizavo valstybių, pritaikiusių bandomosios finansinių inovacijų aplinkos modelį. Remiantis analizės išvadomis parengtas Konsultacinis dokumentas ir gauta suinteresuotų visuomenės grupių nuomonė. Sudaryta galimybė startuoliams, ketinantiems įsteigti uždarytą akcinę bendrovę, akcinę bendrovę ar kitą juridinį asmenį, pritraukti steigėjus ir suformuoti įstatinį kapitalą per sutelktinio finansavimo platformas.

2017 metų gale Finansų ministerija parengė ir LRV pateikė Finansinių technologijų (FINTECH) industrijos plėtros Lietuvoje veiksmų plano įgyvendinimo ataskaitą. 2017 metais Lietuvoje veikė 117 FINTECH įmonių, iš kurių 35 buvo registruotos būtent pernai. Jose iš viso dirba virš 1870 darbuotojų.

Finansų ministerija kartu su „Tech City Lithuania“ ir Lietuvos banku 2017 m. lapkričio 30 d. surengė FINTECH konferenciją, kurioje dalyvavo apie 1000 dalyvių. FINTECH temai dėmesys buvo skirtas ir 5-oje Tarptautinėje finansų rinkų konferencijoje, kurią organizavo Finansų ministerija kartu su Lietuvos finansų rinkų institutu.

Finansų ministras pristatė Lietuvą kaip FINTECH įmonėms patrauklią jurisdikciją Londone (*Innovate Finance Global Summit 2017*) ir Paryžiuje (*Fintech Revolution 2017*) vykusiose konferencijose, taip pat vizitų į JAV ir Švediją metu.

4.2.12. darbo „Vartotojų apsaugos sistemos veiksmingumo didinimas, sukuriant aiškų ir skaidrų reguliavimą, optimizuojant vartotojų apsaugos procesus“ veiksmas „Finansinių paslaugų apsaugos sistemos peržiūra“

Siekiant užtikrinti veiksmingesnę finansinių paslaugų, naujų mažmeninių investicinių ir draudimo produktų vartotojų apsaugą bei tinkamą atsiradusių technologinių inovacijų reguliavimą parengtas įstatymų projektų paketas, kuriuo konsoliduojami visos finansų rinkos priežiūros procesai. Sparčios finansų rinkos ir technologijų bei naujų finansinių priemonių plėtros sąlygomis priežiūros procesus konsoliduojantis reguliavimas užtikrins geresnę vartotojų apsaugą bei didesnę rinkos skaidrumą. 2017 m. lapkričio 29 d. gautos LRV kanceliarijos teisės grupės pirminės išvados dėl projektų paketo. Artimiausiu metu suderintas su LRV kanceliarijos teisės grupe projektų paketas bus teikiamas LRV.

Siekiant skatinti mokėjimų paslaugų plėtrą, konkurenciją, inovacijas mokėjimų srityje ir kartu užtikrinti geresnę mokėjimo paslaugų vartotojų apsaugą, parengtas ir pateiktas Seimui Mokėjimų įstatymo pakeitimo įstatymo ir susijusių įstatymų projektų paketas. Paketu įtvirtinamos naujo tipo mokėjimo paslaugos ir reikalavimai jų teikėjams skatins konkurenciją mokėjimų rinkoje bei išplės inovatyvių, vartotojams patogesnių ir potencialiai pigesnių mokėjimo priemonių spektrą. Taip pat naujas reglamentavimas užtikrins didesnę mokėjimo operacijų saugumą.

Draudimo paslaugų vartotojų apsauga stiprinama parengtu Draudimo įstatymo pakeitimo įstatymo projektu. Projekte yra nustatyti reikalavimai, kad draudimo produktų platintojai visada sąžiningai, teisingai ir profesionaliai veiktų geriausiomis draudėjams, apdraustiesiems, naudos gavėjams ir nukentėjusiems tretiesiems asmenims sąlygomis ir užtikrinant jų interesus bei būtų suteikta galimybė vartotojui gauti suprantamesnę informaciją ir kokybiškesnes konsultacijas.

4.2.12. darbo „Vartotojų apsaugos sistemos veiksmingumo didinimas, sukuriant aiškų ir skaidrų reguliavimą, optimizuojant vartotojų apsaugos procesus“ veiksmas. „Azartinių lošimų įstatymo pataisų, reglamentuojančių visų lošimo automatų sujungimą į kontrolės sistemą ir griežtinančių grynųjų pinigų prie lošimo stalų kontrolę, parengimas“

Siekiant užtikrinti sąžiningą ir skaidrų lošimų veiklos vykdymą, efektyvesnę pinigų plovimo prevenciją, įgalinti lošimo automatų duomenų apskaitą ir veikimo kontrolę vykdyti nuotoliniu būdu, taip pat užtikrinti skaidresnę ir efektyvesnę prie lošimo stalų įmokėtų sumų ir žetonų apskaitą ir kontrolę, 2017 m. buvo priimtas Azartinių lošimų įstatymo pakeitimo įstatymo projektas, kuriuo lošimų organizatoriai įpareigojami nuo 2019 m. lapkričio 1 d. iki 2021 m. lapkričio 1 d. sujungti savo turimus lošimo automatus į lošimo automatų kontrolės sistemą.

2.5. Vyriausybės programos įgyvendinimo 04-03 kryptis – Šešėlinės ekonomikos mažinimas, mokesčių ir socialinio draudimo sistemos efektyvumo didinimas

Krypties rodiklis – Pajamų iš mokesčių (įskaitant socialinio draudimo įmokas) dalis BVP, proc. Informacija apie šios krypties rodiklį ir pasiekimo rezultatus pavaizduota ataskaitos pirmoje dalyje 5 grafike.

4.3.1 darbas „Savanoriško mokesčių mokėjimo skatinimas ir mokesčių surinkimo gerinimas“

Rodikliai: Neišnaudoto PVM potencialo įvertis, proc. ir Darbuotojų, gaunančių ne mažiau nei MMA, neišnaudoto GPM potencialo įvertis, proc. Informacija apie šio darbo rodiklius ir pasiekimo rezultatus pavaizduota ataskaitos pirmoje dalyje 6 ir 7 grafikuose.

2017 metais įdiegus i.SAF mokesčių mokėtojams buvo visiškai įdiegtos PVM preliminariosiems deklaracijos formavimo, kryžminio sutikrinimo, e. sąskaitos išrašymo ir ataskaitų paslaugos. Pastebima, kad sukurtos naujos paslaugos turi teigiamą poveikį PVM administravimui: 2017 m. I–III ketv. PVM prievolės deklaruota 0,5 proc. punkto daugiau (7,7 proc.), nei tuo pačiu laikotarpiu augo galutinio vartojimo išlaidos (7,2 proc.).

2017 metais sukurta ir įdiegta avansinio pelno mokesčio preliminarinių deklaracijų, kuriose apskaičiuotas mokestis pagal praėjusių metų veiklos rezultatus, formavimo mokesčių mokėtojams paslauga. Šia paslauga pasinaudojo 61 proc. mokesčių mokėtojų, pateikusių 2017 metų avansinio pelno mokesčio deklaracijas.

Vykdam VMI 2017–2021 metų mokesčių mokėtojų švietimo ir sąmoningumo ugdymo strategijos įgyvendinimo priemonių planą, 2017 metais buvo įgyvendinta 18 numatytų priemonių. Reikšmingiausios iš jų: vykdytos moksleivių švietimo iniciatyvos bei akcijos skatinant vaikų ir jaunuolių sąmoningumą ir auginant brandžią ir pozityvią visuomenę, suorganizuotos atvirų durų dienos visose AVMI, atliktas mokesčių mokėtojų sąmoningumo lygmens tyrimas, atlikta mokesčių mokėtojų apklausa apie mokesčių mokėtojų švietimo ir konsultavimo procedūrų ir paslaugų kokybinį įvertinimą. Siekiant visuomenės įsitraukimo į kovą su šešėline ekonomika, 2017 m. lapkričio 28 d. pradėtas vykdyti kasos aparatų kvitų žaidimas. Šios priemonės esmė ta, kad perkantys prekes ir paslaugas gyventojai skatinami reikalauti kasos aparato kvito, kuris tampa žaidimo-loterijos bilietu, o valstybė gauna papildomų pajamų iš mokesčių. Žaidime dalyvauja įvairių paslaugų sričių, kuriose pajamas vengiama traukti į apskaitą labiausiai, kvitai, taip pat prekybos turgavietėse ir (ar) prekybai savos gamybos žemės ūkio ir maisto produktais skirtų viešų vietų kvitai. 2017 m. žaidime buvo užregistruoti 221 805 kvitai (paslaugų kvitai sudarė 54 proc., turgaviečių ir kitų prekyviečių kvitai – 46 proc.).

Inicijuotas ir pradėtas įgyvendinti Nuotolinių apskaitos paslaugų smulkiam verslui posistemio (i.APS) sukūrimo projektas, taip mažinant administracinę našą mokesčių mokėtojui, bus užtikrinama efektyvesnė smulkiojo verslo pajamų traukimo į apskaitą ir mokestinių prievolių vykdymo kontrolė.

Įgyvendinant EBPO automatinį mokesstinės informacijos mainų iniciatyvas, sukurtos IT priemonės – baigtas kurti ir testuoti TIES (angl. *Tax Information Exchange System*) portalas duomenims iš finansų įstaigų gauti, duomenų apdorojimo priemonės ir ryšio kanalai apsikeisti informacija. Nuo 2017 m. rugsėjo 30 d. pradėti teikti duomenys ES valstybėms ir ne ES valstybėms. Duomenų ataskaitos išsiųstos į 43 valstybes ir teritorijas, gautos iš 36 valstybių ir teritorijų. Duomenys identifikuoti ir paruošti toliau naudoti.

Mokesčių mokėtojų teikiami gaunamų ir išrašomų PVM sąskaitų faktūrų registru duomenys yra vienas iš pagrindinių šaltinių, leidžiančių analizuoti VMI žinomų mokesčių vengimo ir sukčiavimo požiūriu rizikingų mokesčių mokėtojų vykdomus sandorius, atsekti tų sandorių grandines ir į juos įtraukiamus mokesčių mokėtojus.

Siekdama mažinti mokesčių mokėtojų galimybes neįtraukti į apskaitą realizacinių pajamų ir komercinės paskirties krovinių pervežimo fakto fiksavimo i.VAZ sistemoje vengimo, VMI kartu su kitomis institucijomis vykdė patikrinimus keliuose.

Taip pat buvo įvertintas sankcijų už mokesčių įstatymų pažeidimus proporcingumas, parengti Mokesčių administravimo įstatymo ir Administracinių nusižengimų kodekso pakeitimų projektai.

Siekiant nustatyti papildomas kovos su mokesčių vengimu ir slėpimu priemones, įgyvendinant 2016 m. liepos 12 d. Tarybos direktyvos (ES) 2016/1164, kuria nustatomos kovos su mokesčių vengimo praktika, tiesiogiai veikiančia vidaus rinkos veikimą, taisyklės, nuostatas ir atsižvelgiant į EBPO rekomendacijas šioje srityje, parengtas Pelno mokesčio įstatymo pataisų projektas.

4.3.2. Darbas. Mokesčių sistemos struktūros tobulinimas ekonomikos augimui palankia kryptimi ir mokesčių bazės optimizavimas

Rodikliai: 67 proc. vidutinio darbo užmokesčio dydžio pajamas gaunančių asmenų darbo apmokestinimo naštos atotrūkis nuo ES vidurkio, proc. punktais ir Efektyvaus ir nominalaus PVM tarifo santykis, koeficientas. Informacija apie šio darbo rodiklius ir pasiekimo rezultatus pavaizduota ataskaitos pirmoje dalyje 8 ir 9 grafikuose.

Tobulinant mokesčių struktūrą ir optimizuojant mokesčių bazę, 2017 metais buvo padidintas mėnesio neapmokestinamasis pajamų dydis nuo 310 iki 380 eurų siekiant sumažinti mažiausiai uždirbančių asmenų apmokestinimą ir atsisakius papildomo neapmokestinamojo pajamų dydžio, pereita prie tikslinių vaiko išmokų, kurios mokamos už visus vaikus nevertinant šeimos pajamų.

Siekiant tolygiau paskirstyti mokesčių naštą smulkiąjam verslui, pakeistas individualios veiklos pajamų apmokestinimo principas – atsisakyta apmokestinimo pagal profesinės veiklos rūšis, individualios veiklos pajamoms nustatant vienodą 15 proc. gyventojų pajamų mokesčio tarifą, o realią apmokestinimo naštą reguliuojant mokesčio kreditu.

Siekiant papildomai skatinti produktyvias, regionų plėtrą palaikančias investicijas ir verslumą, maksimaliai išplėsta lengvata į technologinį atsinaujinimą (sumažinant apmokestinamąjį pelną iki 100 proc.), nustatyta papildoma lengvata į mokslinius tyrimus ir eksperimentinę plėtrą (toliau – MTEP) investuojančioms įmonėms (pajamoms iš vykdant MTEP veiklą sukurto turto komercializavimo taikant sumažintą 5 proc. pelno mokesčio tarifą), išplėsta kapitalo investicijoms taikoma lengvata nustatant, kad akcijų perleidimo pajamos neapmokestinamos, jei, tenkinus kitas sąlygas, iki perleidimo buvo turėta daugiau kaip 10 proc. (o ne 25 proc.) balsus suteikiančių akcijų ir nustatytos vienu metų pelno mokesčio „atostogos“ naujam smulkiąjam verslui. Be to, sudarytos palankesnės apmokestinimo sąlygos alternatyviam verslo finansavimui atleidžiant visas kolektyvinių investavimo subjektų bei rizikos ir privataus kapitalo subjektų gaunamas pajamas nuo pelno mokesčio, kartu neapmokestinant jų skirstomo pelno dalyviams – juridiniams asmenims.

Siekiant padidinti mokesčių sistemos progresyvumą, nustatyti progresiniai nekilnojamojo turto mokesčio tarifai nuo 0,5 iki 2 proc., priklausomai nuo turto mokesstinės vertės.

Atsisakyta neefektyvių, socialiai neteisingų lengvatų, taikomų žemės ūkio veiklą vykdančioms ūkio subjektams, socialinėms įmonėms ir kt. Taip pat atsisakyta sektorinio pobūdžio nekilnojamojo turto mokesčio lengvatų, kuriomis naudojosi komercinę veiklą vykdančios asmenys.

Siekiant plėsti ekonomikos augimui mažiau žalingų mokesčių bazę kartu mokestinėmis priemonėmis labiau prisidėti prie aplinkosauginių tikslų įgyvendinimo, padidinti akcizų tarifai gazoliams iki 347 Eur/1000 l produkto (įskaitant gazolius, naudojamus žemės ūkio, akvakultūros ar verslinės žvejybos vidaus vandenyse veikloje, kuriems akcizų tarifas padidintas iki 56 Eur/1000 l produkto), panaikinta akcizų lengvata aplinkai žalingiems akmens anglims, koksui ir lignitui. Taip pat nuo 2018 m. sausio 1 d. padidintas akcizų tarifas rūkomajam tabakui (iki 60,24 eurų už kilogramą produkto), o nuo 2018 m. kovo 1 d. padidėjo akcizų tarifai cigaretėms (iki 96 eurų už 1000 cigarečių), cigarams ir cigarilėms (iki 37 eurų už kilogramą produkto).

Siekiant vykdyti dvigubo apmokestinimo išvengimo sutarčių tinklo nuoseklią plėtrą, 2017 m. liepos 13 d pasirašyta Lietuvos Respublikos ir Japonijos sutartis dėl pajamų dvigubo apmokestinimo išvengimo ir mokesčių slėpimo ir vengimo prevencijos. Siekiant atlikti galiojančių sutarčių peržiūrą ir įgyvendinti Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (toliau – EBPO) paskelbtose Mokesčių bazės irimo ir pelno perkėlimo (angl. *Base Erosion and Profit Shifting* – BEPS) projekto galutinėse ataskaitose numatytas priemones, kuriomis siekiama užkirsti kelią piktnaudžiavimo praktikoms sudarant sutartis ir pagerinti ginčų sprendimo mechanizmą, 2017 m. birželio 7 d. pasirašyta Daugiašalė konvencija, kuria įgyvendinamos su mokesčių sutartimis susijusios priemonės, skirtos tam, kad būtų užkirstas kelias mokesčių bazės erozijai ir pelno perkėlimui. Parengti teisės aktų projektai minėtai sutarčiai ir konvencijai ratifikuoti.

Atlikti Vyriausybės programos 04-03 krypties darbai mokesčių srityje prisidėjo prie šešėlinės ekonomikos mažinimo ir mokesčių sistemos efektyvumo didinimo. Atlikti darbai sumažino mažiausiai uždirbančių asmenų apmokestinimą kartu plečiant ekonomikos augimui mažiau žalingų mokesčių bazę, taip pat sudarė palankesnes sąlygas produktyvioms, regionų plėtrą palaikančioms investicijoms, verslumui ir alternatyvaus verslo finansavimo pritraukimui. Įgyvendintos kompleksinės priemonės, kurios paskatino mokesčių mokėtojus savanoriškai mokėti mokesčius, sudarė sąlygas efektyviau administruoti mokesčius. Visa tai lėmė, kad VMI ir Lietuvos Respublikos muitinės faktiškai gautos pajamos iš mokesčių viršijo planuotas 0,8 procentinio punkto. Taip pat prognozuojama, kad pajamų iš mokesčių (įskaitant socialinio draudimo įmokas) dalis nuo BVP 2017 metais sudarys 31 procentą ir atitinkamą 2016 metų rodiklį viršys 0,8 procentinio punkto.

4.3.3. darbo „Socialinio draudimo sistemos struktūrinės pertvarkos ir valstybinių pensijų skyrimo tobulinimas“ veiksmas „Valstybinio socialinio fondo (VSDF) susikaupusios skolos perkėlimas valstybės išdui“

Buvo priimtas 2018 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių įstatymas, į kurį įtrauktos nuostatos, susijusios su Valstybinio socialinio draudimo fonde susikaupusios skolos perkėlimu į valstybės išdą. Iki 2017 m. Valstybinio socialinio draudimo fondo ir Privalomojo sveikatos draudimo fondo piniginiai išteklių buvo valdomi savarankiškai, atskirai nuo valstybės išde centralizuotų valstybės piniginių išteklių. Lėšų valdymas, skolinimasis ir investavimas buvo reglamentuotas skirtingais dokumentais ir vykdomas nekoordinuotai, atskirų administravimo vienetų, o daugumos kitų nebiudžetinių valstybės pinigų fondų lėšos buvo valdomos (kai kuriais atvejais ir laikomos) centralizuotai, valstybės išdo bendrojoje sąskaitoje.